

Időközi jelentés

2016. november 25.

Beszámoló az MNB 2016 harmadik negyedévi tevékenységéről

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. tv. előírja, hogy az MNB a monetáris folyamatok alakulásáról és alapvető feladatai körébe tartozó egyéb lényeges kérdésekről – amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik – legalább negyedévente jelentést készít és hoz nyilvánosságra. Az ennek az előírásnak megfelelően kialakult MNB-s publikációs rend egyik eleme az évente kétszer megjelenő Időközi jelentés.

A jelentés nem tartalmazza a Pénzügyi Békéltető Testület beszámolóját.

A jelentés a 2016. szeptember 30-ig terjedő időszak adataira épül.

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 9.

www.mnb.hu

TARTALOM

1. Monetáris politika	5
2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	12
3. Az MNB felügyeleti tevékenysége	14
4. Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenysége	18
5. Szanálás	20
6. Devizatartalékok	22
7. Készpénz-logisztikai tevékenység	23
8. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás	33
9. Az MNB statisztikai tevékenysége	35

1. Monetáris politika

2016 harmadik negyedében a Monetáris Tanács **nem változtatott az irányadó kamat értékén**, a májusi kamatdöntés során bejelentett 15 bázispontos csökkentés óta a jegybank 0,9 százalékon tartotta az alapkamatot. A Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsának július 12-i döntésének megfelelően 2016 augusztusától az addigi heti gyakoriság helyett havonta egy alkalommal került sor az irányadó három hónapos jegybanki betéti eszköz tenderére. A korábbi kommunikációnak megfelelően a Monetáris Tanács szeptemberi kamatdöntő ülésén **korlátozta a három hónapos betét 2016 év végén fennálló állományát**, melyet 900 milliárd forintban határozott meg. A Monetáris Tanács a három hónapos betétállományra bevezetett korlátot és annak esetleges jövőbeli változtatását a monetáris politikai eszköztár szerves részének tekinti. A korlát mértékéről ezentúl negyedévente határoz, legközelebb 2016 decemberében a 2017. első negyedév végi szintről dönt. A korlátozással a jegybank a pénzügyi hozamok mérséklődésén keresztül éri el a monetáris kondíciók lazítását és a gazdasági növekedés ennek megfelelő mértékű ösztönzését. A Monetáris Tanács szeptemberben a három hónapos betét mennyiségi korlátozásához kapcsolódva, a likviditási folyamatokkal kapcsolatos bizonytalanságok kezelésére likviditáslekötő betéti és likviditásnyújtó FX swap finomhangoló eszközök létrehozásáról is döntött, amelyek a tartós és érdemi likviditási sokkok kezelését szolgálják.

A Monetáris Tanács szeptemberi Inflációs jelentésben szereplő **monetáris politikai helyzetértékelése** szerint az év eleji átmeneti lassulást követően az év hátralevő részében folytatódik a magyar gazdaság élénkülése. A gazdaságot továbbra is kihasználatlan kapacitások jellemzik, az infláció tartósan elmarad a jegybanki céltól. A hazai reálgazdasági környezet deflációs hatása előretételezve fokozatosan csökken. A Monetáris Tanács **előretételezett iránymutatása** szerint a jegybanki előrejelzések feltételeinek teljesülése mellett az alapkamat aktuális szintjének tartós fenntartása és a monetáris kondícióknak a betéti eszköz korlátozásával történő lazítása összhangban van az inflációs cél középtávú elérésével és a reálgazdaság ennek megfelelő mértékű ösztönzésével.

A szeptemberi Inflációs jelentéshez kapcsolódó állásfoglalásában a Monetáris Tanács részletesen értékelte a makrogazdasági folyamatokat, azok várható alakulását és monetáris politikai következményeit.

Az elmúlt hónapokban beérkezett adatok alapján a hazai inflációs alapfolyamatok a Monetáris Tanács várakozásaival összhangban alakultak. A **mérsékelt külső inflációs környezet** változatlanul erős deflációs hatással bír, ami a nyári hónapokban enyhén negatív tartományban tartotta az éves inflációs rátát. Az év eleji szintről emelkedő nyersanyagárak és az ezzel összhangban megjelenő bázishatás szeptembertől az éves inflációs ráta emelkedését eredményezte. A Monetáris Tanács megítélése szerint azonban a historikusan alacsony inflációs várakozások és az importált infláció általánosan mérsékelt szintje továbbra is visszafogja az árszínvonal növekedési ütemét. A foglalkoztatás dinamikus bővülése és a feszessé váló munkaerőpiac a bérdinamika emelkedését okozza az előrejelzési horizonton. Az élénkebb nominális béremelkedés a lakossági fogyasztás érdemi növekedését eredményezi, ami a maginflációs ráta fokozatos növekedése irányába hat. Az árstabilitási mandátum elérésének horizontja némileg későbbre tolódott, így az infláció csak 2018 közepére közelíti meg a középtávú inflációs célt.

A szeptemberi Inflációs jelentés előrejelzése alapján a belső keresleti tételekre támaszkodva 2016 második felétől **folytatódik a hazai gazdaság dinamikus bővülése**. A foglalkoztatottság emelkedése következtében a munkanélküliségi ráta historikusan alacsony szintre csökken. A lakossági fogyasztás tartós bővülését a munkapiaci kilátások és a kedvező jövedelmi folyamatok, valamint a hitelezés élénkülése mellett a lakáspiaci program másodkörös hatásai is támogatják. A növekedést 2016 során visszafogja az EU-források jelentős

mérséklődése, ugyanakkor előretételezve a kormányzati elköteleződéssel összhangban az állami beruházások felfutására lehet számítani. 2017-től járműipari fejlesztések is támogatják a vállalati beruházások növekedését. A mezőgazdasági terméseredmények várható kedvező alakulása az idei évben érdemben emeli a GDP növekedési ütemét. Az év eleji mérsékeltebb gazdasági növekedés átmenetileg nyitottabb kibocsátási rést eredményezett, ugyanakkor a növekedés újbóli gyorsulása és a jövő évi költségvetés keresletösztönző hatása a záródás irányába hat. A javuló jövedelmi folyamatok és a hitelezés élénkülése segíti a lakossági fogyasztás bővülését, amely a következő években erőteljesen ösztönzi a gazdaság növekedését. A külső kereslet viszont előretételezve némileg visszafogottabban alakulhat a korábbi várakozásoknál, összhangban a feltörekvő országok mérsékeltebb konjunkturális kilátásaival és a Brexit európai konjunktúrára gyakorolt negatív hatásával.

A gazdaság jelentős külső finanszírozási képességével összhangban **folytatódik a külső adósságállomány mérséklődése**, ami tovább javítja az ország külső megítélését. A gazdaság külső finanszírozási képessége a 2015-ben 9 százalékos megközelítő szintről 2016-17-ben enyhén csökken. A mérséklődés háttérében az új EU költségvetési ciklushoz köthető alacsonyabb transzferfelhasználás áll, amelyet 2016-ban részben ellensúlyoz a cserearányok kedvező alakulásának hatására emelkedő külkereskedelmi többlet, míg jövőre a visszafogott külső kereslet mellett erősödő hazai beruházás mérsékli a külső finanszírozási képességet. Ezzel együtt a magyar gazdaság megtakarítói pozíciója az előrejelzési horizonton magasan alakul, ami a külső adósság, ezáltal a sérülékenység csökkenésében is tükröződik. Ezek nagyban hozzájárultak ahhoz is, hogy az S&P – a nagy hitelminősítő intézmények közül másodikként – befektetésre ajánlott kategóriába emelte vissza Magyarországot adósbesorolását. A költségvetés hiánya a kitűzött célnál érdemben alacsonyabb lehet 2016-ban, amit egyfelől a korábbi évek tendenciáit tükröző, növekvő adóbevételek, másfelől egyes területeken a tervezettnél kisebb kiadások okoznak. Az alacsony hiány mellett az államadósság-ráta akár a GDP 1 százalékaival is csökkenhet idén, függően a ténylegesen kialakuló költségvetési egyenlegetől.

A Monetáris Tanács megítélése szerint 2016 harmadik negyedévében **változékonyan alakult a globális pénzügyi hangulat**, melyet főként az USA és az eurozóna makrogazdasági adatai és a globálisan meghatározó jegybankok további lépéseivel kapcsolatos várakozások alakítottak. A brit népszavazást követően stabilizálódó nemzetközi hangulatban az MNB eszköztár-átalakítás bejelentésének hatására mind a jegybank által kiemelten figyelt hazai pénzügyi hozamok, mind a CDS-felár jelentősen csökkentek. A jegybank bejelentését követően 10-40 bázisponttal lejjebb toldott a bankközi és az állampapírpiaci hozamgörbe. Az eszköztár-átalakítás következtében a lakossági és vállalati hitelek számottevő részének bázisát jelentő BUBOR kamatok is érdemben mérséklődtek. Az előretételező hazai pénzügyi reálkamatok negatív tartományban tartózkodnak, és az infláció emelkedésével tovább süllyednek. A Monetáris Tanács értékelése szerint a nemzetközi pénzügyi környezet alakulásával kapcsolatos bizonytalanság továbbra is óvatos monetáris politikát indokol.

A **makrogazdasági kilátásokat kétirányú kockázatok övezik**. A Monetáris Tanács a szeptemberi Inflációs jelentés alappályája mellett két alternatív forgatókönyvet azonosított, amelyek a monetáris politika jövőbeli vitelére érdemi hatást gyakorolhatnak. Az EU forráskifizetés alakulása és szerkezeti elosztása miatt alacsonyabb beruházási pályát feltételező alternatív forgatókönyv megvalósulása az alappályánál alacsonyabb inflációs és növekedési pálya irányába mutat. A gyorsabb bérnövekedést és dinamikusabb fogyasztásbővülést feltételező pálya nyomán a hazai gazdasági növekedés erőteljesebb, míg az infláció magasabb az alappálya-előrejelzésnél. A kiemelt forgatókönyvek mellett a Monetáris Tanács az EKB további monetáris lazítását, a Brexit másodkörös hatásainak erősödését, a magasabb olaj- és nyersanyagárakat, valamint a pénzügyi turbulenciákat valószínűsítő alternatív forgatókönyveket tárgyalta.

A monetáris politikai eszköztár változásai

Növekedési hitelprogram

A Növekedéstámogató Program (NTP) részeként indult el 2016 elején a Növekedési Hitelprogram (NHP) harmadik, két pillérből álló kivezető szakasza, amely a korábbi szakaszoknál szűkebb körű finanszírozást tesz lehetővé, ezzel is ösztönözve a jegybanki szerepvállalás nélküli, piaci alapú hitelezéshez való visszatérést. A kivezető szakasz I. (forint)pillérében 400 milliárd forintos keretösszeg erejéig nyújthatók kizárólag beruházási célú forinthitelek a hazai kkv-k számára, míg a II. (deviza)pillér 300 milliárd forintnyi keretösszegéből a természetes devizafedezettel rendelkező kkv-k jutnak devizafinanszírozáshoz. A két pillérben együtt 2016. szeptember végéig 231,8 milliárd forintnyi szerződés megkötéséről érkezett be adatszolgáltatás az MNB-hez 9 487 ügylet és 6 890 vállalkozáshoz kapcsolódóan, azonban a szerződések jelentős részének beküldése az év utolsó negyedében várható. A teljes keretösszeg hatékonyabb felhasználása érdekében a Monetáris Tanács 2016. október 11-én úgy döntött, hogy a II. pillér fel nem használt keretösszegéből az MNB 60 milliárd forintot újraoszt a hitelintézetek közt, amelyek az így kapott többletkeretet forint és devizahitelek nyújtására egyaránt felhasználhatják. Továbbá fél évvel meghosszabbításra került az NHP második és harmadik szakaszában, valamint az NHP+ konstrukcióban a hitelek lehívására rendelkezésre álló időszak, a szerződéskötési időszak (a harmadik szakasz esetében 2016 vége) változatlanul hagyása mellett. A program három szakaszában együttvéve szeptember végéig 34 735 vállalkozás jutott finanszírozáshoz 2 358 milliárd forint összegben.

A jegybanki eszköztár módosításai

A Monetáris Tanács 2016. július 12-i és szeptember 20-ai döntése értelmében két lépcsőben korlátozza a bankok hozzáférését a jegybank három hónapos betéti eszközéhez. Első lépésként 2016 augusztusától a korábbi heti gyakoriság helyett havonta egy alkalommal kerül sor a három hónapos jegybanki betéti eszköz tenderére, a havi kamatdöntő ülést követő szerdán. Második lépésként rögzítésre került, hogy a 3 hónapos betét 2016. októberi, novemberi és decemberi tenderein összesen elhelyezhető banki betétállomány nem haladhatja meg a 900 milliárd forintot, ami a likviditási folyamatok alapján minimum 200-400 milliárd forint kizorítását jelenti az eszközből. Az MNB az egyes tendereken meghirdetett mennyiségek tekintetében törekszik az egyenletes elosztásra, de a likviditási folyamatok függvényében eltérhet attól. Az allokáció kétkörös lesz, első körben a mérlegfőösszeg alapján, második körben kártyaleosztás alapján kerül meghatározásra az egyes bankok számára allokált mennyiség. Az MNB szeptember 20-án arról is döntött, hogy az esetleges tartós és érdemi likviditási sokkok ellensúlyozására finomhangoló eszközöket alakít ki; pozitív likviditási sokk esetén egyhetes betéttel, negatív sokk esetén pedig forint-nyújtó FX-swappal avatkozhat be a likviditási feszültség enyhítése érdekében.

A három hónapos betét korlátozása a bankrendszerben maradó, de a fő sterilizációs eszközből kizorított többlet-likviditáson keresztül monetáris lazításra ad lehetőséget. A 3 hónapos betétből kizorított likviditás a bankközi, illetve a releváns értékpapír-piacokon csökkentheti a hozamokat, valamint elősegítheti az addicionális hitelnújtást, ezzel támogatva a gazdasági növekedést. Az alapkamat, illetve a kamatfolyosó széleit jelentő O/N betéti és hitelkamatok a negyedév folyamán változatlanok maradtak. A negyedév folyamán az alapkamat 0,9 százalék volt, a kamatfolyosó alsó széle -0,05 százalékot (O/N betéti kamat), felső széle pedig 1,15 százalékot (O/N hitelkamat) tett ki.

2016. július 7-én az MNB befejezte a 2014. júniusban megkezdett kéthetes rendszerességű kamatcsereügyleti (IRS) tendereket. A negyedév végén a teljes, jegybanki lezárásokkal korrigált IRS állomány 1731 mil-

liárd forintba rúgott, melyből 652 milliárd forint volt a 3 éves, 904 milliárd forint az 5 éves, és 175 milliárd forint a 10 éves kinnlevőség. Ezen felüli állományt jelent a Piaci Hitelprogram (PHP) keretében, még 2016 első negyedévében megkötött 780 milliárd forintnyi hitelezési kamatcsere (HIRS) ügylet, melyek 2016 harmadik negyedévében is fennálltak. A bankok a HIRS-ek megkötésével azt vállalták, hogy az elkövetkező három évben évente közel 200 milliárd forinttal növelik kkv-hitelállományukat. A banki likviditás-kezelés támogatása érdekében a PHP-ben részt vevő hitelintézetek megkötött HIRS-állományuk átlagosan fele erejéig alapkamaton kamatozó, egynapos, preferenciális jegybanki betétet helyezhetnek el az MNB-nél. A HIRS-vállalások első ellenőrzésére 2017 februárjában kerül sor.

A bankrendszer forintlikviditás-kezelése

2016 harmadik negyedévében a jegybankmérleg forrásoldali forintlikviditást befolyásoló tételei (sterilizációs eszközök, pénzforgalmi számlák egyenlege, preferenciális betét elhelyezési lehetőség,) együttesen 20 milliárd forinttal, 2174 milliárd forintba csökkentek. A likviditást elsősorban a Kincstári Egységes Számla (KESZ) egyenlegének növekedése szűkítette. Emellett az MNB devizaműveletei (ebbe beleértve a feltétel nélküli forintosítás harmadik negyedévben lejárt, összesen 373 millió euro értékű eszközeit, amelyek a hitelintézeteknél a fizetendő forintláb miatt szűkítették a likviditást) befolyásolták. Ezen túlmenően, a forgalomban lévő készpénzállomány kismértékű növekedése szűkítette, a Növekedési Hitelprogram pedig bővítette a likviditást. Az MNB swap és NHP eszközei a negyedév folyamán összesen 107 milliárd forinttal szűkítették a bankrendszer likviditását.

A tartalékköteles hitelintézetek kötelező tartalékrátája 2015. december 1-jétől egységesen 2 százalék, ami- ben a jelentésben lefedett 2016. harmadik negyedévben nem történt változás.

A három hónapos betét tenderritkítási szakasza előtti utolsó, 2016. július 27-ei három hónapos betéti tenderen a bankok részéről 222 milliárd forint kereslet jelentkezett, miközben az augusztusi tenderig a bankoknak összesen 506 milliárd forintos állománya járt le. Ez azt jelenti, hogy a köztes tenderek lejáratának görgetését jellemzően a bankok időben nem vitték előre, azaz nem vettek fel nagyobb mennyiségű hitelt a köztes időszakok áthidalására. Így a bankrendszer az augusztusi tender előtt lejárat három hónapos betétállományokat eleinte a pénzforgalmi és a preferenciális betétszámlákon helyezte el, majd a -0,05 százalékon kamatozó O/N betétállomány is megnőtt. A még mennyiségi korlát nélkül elérhető augusztusi és szeptemberi három hónapos betéti tendereken a bankok jellemzően már a hiteloldali alkalmazkodási stratégiát választották, azaz hitelfelvételből újították meg a közeljövőben lejárat három hónapos állományaik egy részét is. Így átmenetileg megnőtt a három hónapos betéti állomány: augusztus 23-án 1276 milliárd forintból 1837 milliárd forintba, szeptember 21-én pedig 1629 milliárd forintból 1976 milliárd forintba. Ez augusztusban 637 milliárd forintos, szeptemberben pedig 437 milliárd forintos banki elhelyezést jelentett. Ezzel párhuzamosan csökkent a preferenciális betétben, illetve O/N betétben tartott szabad likviditás. A három hónapos betéthez hasonlóan alapkamaton elérhető preferenciális betételhelyezési lehetőséggel a harmadik negyedévben csak módjával éltek a bankok, szabad likviditásukat jellemzően az ekkor még mennyiségi korlátozás nélkül elérhető három hónapos betétben helyezték el. A betétben elhelyezett állomány 2016. júliusban 101, augusztusban 114, szeptemberben átlagosan 27 milliárd forintot tett ki.

Az augusztusi három hónapos betéti tender után kisebb mértékben, a szeptemberi után érdemben megnőtt a jegybanki hitelfelvétel, mutatva a későbbi lejáratok előfinanszírozását. A szeptemberi tender után – ami az utolsó mennyiségi korlát nélkül megtartott tender volt – más likviditás-szűkítő hatások (ÁFA-fizetési nap, feltétel nélküli tender lejárat) is jelentkeztek, aminek következtében a jegybanki hitelek

állománya rövid időre megemelkedett: a hitelállomány szeptember 23-án 1306 milliárd forintot érte el maximumát, majd innen érdemi csökkenésnek indult. A monetáris célú hitelek állománya a harmadik negyedévben jellemzően a 100-250 milliárd forintos sávban ingadozott, kivétel szeptember 20-tól a hónap végéig, amikor 1000 milliárd forint a felvett hitelek átlaga.

- 2016. augusztus második felétől kezdve erőteljesen növekvő összegű és darabszámú overnight hitelügyletet kötött a jegybank: júliusban 6 ügylet és 10 milliárd forint az átlagos állomány, augusztusban 26 ügylet és ugyancsak 10 milliárdos átlag, szeptemberben azonban már 105 ügylet és 36 milliárd forint volt az átlagos ügyletméret.
- Egyhetes fedezett hitelt a második negyedév 25 esetével és 2934 milliárd forintos összesített igénybe vételével szemben a harmadik negyedévben szintén 25 alkalommal, összesen viszont csak 1764 milliárd forint értékben igényeltek és kaptak a hitelintézetek (az átlagos ügyletméret 105 milliárd forintról 69 milliárd forintra csökkent).
- A három hónapos fedezett hitelnél csökkenő a kihasználtság tendenciája: míg a második negyedévben 7 alkalommal összesen 98 milliárd forint összegben fogadott el az MNB ajánlatokat, addig a harmadik negyedévben csak három alkalommal nyújtott a jegybank összesen 15 milliárd forint hitelt.

A HUFONIA értékei júliusban és augusztusban is átlagosan a kamatfolyosó közepe táján helyezkedtek el. Az augusztusi három hónapos tender napján ugyanakkor a HUFONIA 79 bázispontra ugrott, elhagyva a hónap elejétől fennálló alacsony, 10-25 bázispont közötti sávot. Ez a tender utáni, viszonylag szűkös likviditási helyzetre utalhat, amit a megnövekedett jegybanki hitelállomány is jelez. A HUFONIA ezután a szeptember 21-i tenderig magas maradt, 68-93 bázispont között ingadozva. Szeptember 21-én, ami egyben az utolsó mennyiségi korlát nélküli tender volt, értéke a kamatfolyosó felső szélét (1,15 százalék) is meghaladva 1,34 százalékra nőtt. Másnapról értéke visszaesett, de továbbra is magas maradt, és csak a negyedév utolsó két napján csökkent az alapkamat alá. Ennek következtében a HUFONIA szeptemberben átlagosan 89 bázispontot tett ki.

A kamattranszmisszió szempontjából kitüntetett jelentőségű három hónapos referenciahozamok a harmadik negyedévben mérséklődtek. A BUBOR augusztus elejéig legfeljebb 12 bázisponttal az alapkamat felett, ezt követően pedig legfeljebb 6 bázisponttal az alatt tartózkodott. 2016. július 12-ig az FRA-kból származtatott azonnali hozam pár bázisponttal az alapkamat fölött volt, majd a három hónapos betéti tender ritkításáról szóló bejelentés után csökkenni kezdett. A görbe értékének alsó korlátja szeptemberben 70 bázispont körül volt. A diszkontkincstárjegy (DKJ) hozam a tenderritkítási bejelentést megelőzően a 79-85 bázispontos sávban mozgott, majd ezután lépcsőzetesen csökkenve augusztus elejére 50 bázispontot ért el. Augusztus és szeptember folyamán a DKJ-hozam végig 45-55 bázispont körül ingadozott, azaz a DKJ hozam alapkamat-tól való távolsága 40 bázispont körüli volt.

A banki rövid lejáratú, illetve változó kamatozású hitel- és betéti kamatlábak mind a vállalati, mind pedig a háztartási szegmensben a betéti oldalon jellemzően 1-10 bázisponttal mérséklődtek az elmúlt negyedévben, a hiteloldalon viszont egyes szegmensek átlagos kamata eltérően viselkedett: a lakossági folyószámlahitelek 10, a fogyasztási hitelek átlagkamata 60-80 bázispontos növekedést mutat, míg a vállalati oldalon az éven belüli hitelkamatok 40 bázispont körüli csökkenése figyelhető meg. A lakossági hitelkamatok enyhe növekedése összefüggésben állhat a lakossági hitelfelvételi kedv megnövekedésével, illetve az erre adott banki reakciókkal.

Devizalikviditást nyújtó eszközök

Devizatenderek

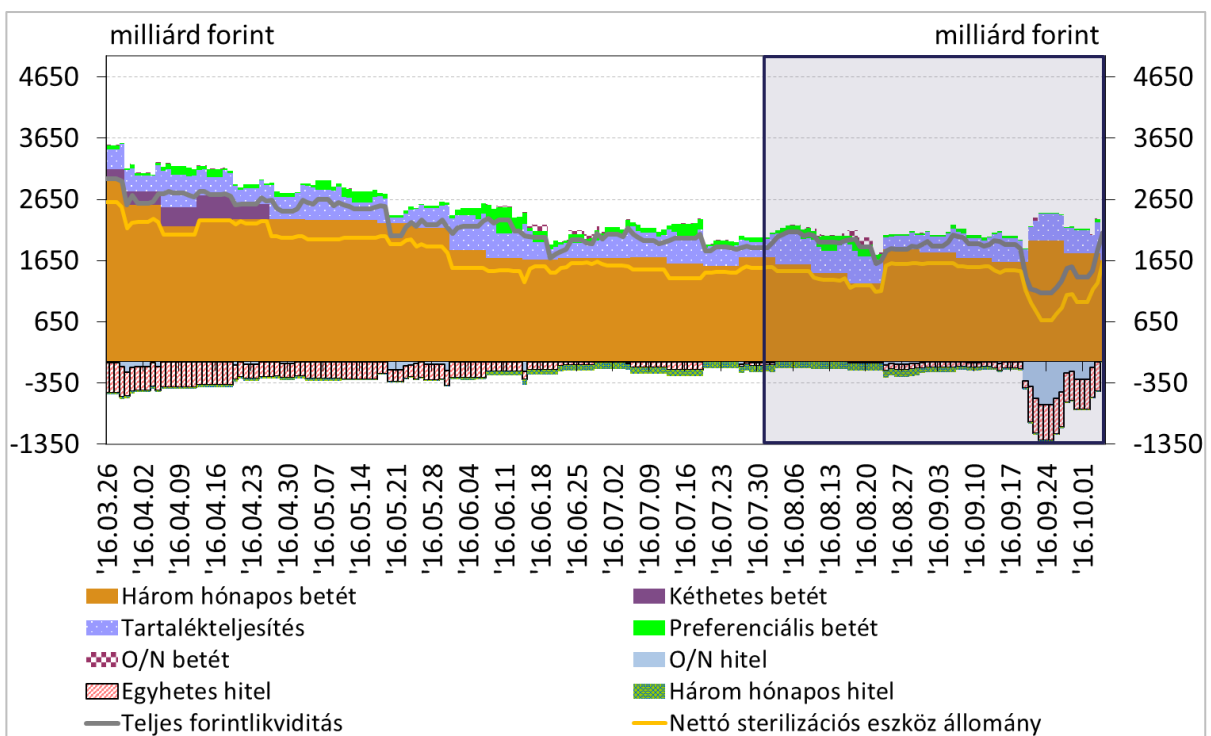
A bankoknál az elszámolási és a forintosítási tendereken megvett euro összegekből 2016. szeptember 21-én lejárt 373 millió euro feltétel nélküli devizaswap. 2016. szeptember végén 1,695 milliárd euro értékű feltétel nélküli swap-állományt tartott nyilván az MNB. Új swap-tendereket az MNB a harmadik negyedévben nem tartott.

Jegybanki devizacsere-ügyletek

Az euro/forint devizacsere piaci felárak az előző időszakhoz hasonlóan alakultak; néhány kiugró érték figyelhető meg mind pozitív, mind negatív irányban. Az egynapos, az egy hetes és a három hónapos futamidőn egyaránt 0-(-20) bázispontos sávban alakult az átlagos felár. Az egynapos (O/N) szpred kiugró értékei a +100 bázispont, és a -150-(-200) bázispont közelében jártak. A másnap induló egynapos (tomnext) ügyleteknél a 2016. szeptember 21-i feltétel nélküli swap-lejárat körüli időszak okozott kiugró értéket: szeptember 21-én -212 bázispontot, majd a negyedév végén átívelő, szeptember 29-i nap -163 bázispontot. Az egyhetes, egy hónapos és három hónapos záróárak is 0 körül, de enyhén negatív értékeket vettek fel, a futamidő növekedésével egyre kisebb volatilitással. A negyedév utolsó 10 napján a forint-likviditási sokkok hatása a swappiacon is jelentkezett: ebben az időszakban voltak a legmagasabb kiugró értékek, illetve a forint-kínálat csak igen korlátozott mértékben és kiugróan magas áron volt elérhető.

A hagyományos (egynapos, egyhetes, illetve három hónapos) jegybanki eurolikviditást nyújtó euro/forint FX-swap-eszközök iránt a megelőző években tapasztaltnál kisebb kereslet mutatkozott 2016-ban. Az egynapos és a háromhónapos FX-swap tendereken a harmadik negyedévben sem volt igénybe vétel.

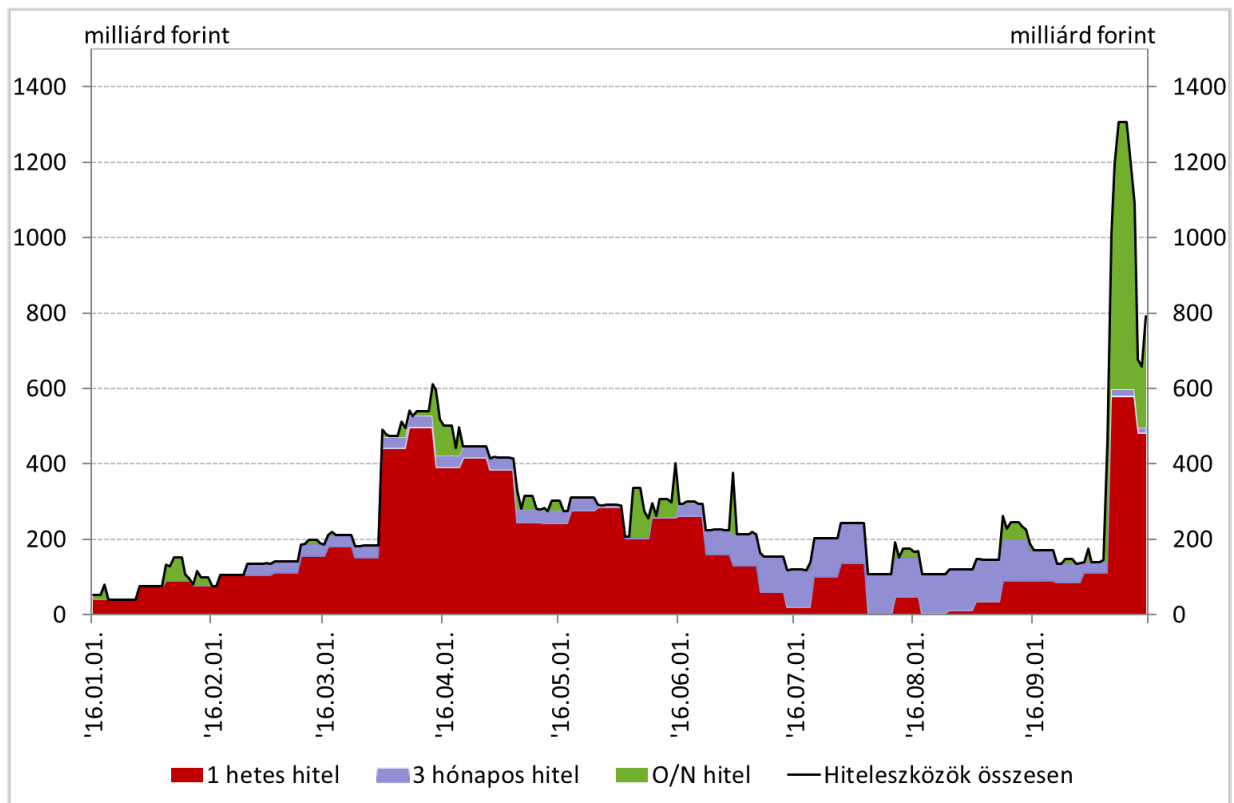
1. ábra: A jegybank monetáris politikai eszközeinek igénybevétele

Megjegyzés: a Növekedési Hitelprogram III. pilléréhez tartozó swapok nélkül.

Forrás: MNB.

2. ábra: Monetáris politikai célú fedezett hitel állományok alakulása

Forrás: MNB.

2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása

A hazai pénzügyi közvetítőrendszer továbbra is erős sokkellenálló-képességgel és bőséges likviditással rendelkezik. A bankrendszer belső stabilitási kockázatai alacsonyak, stressztűrő-képessége pedig javult az elmúlt negyedév során. Ugyanakkor a külső kockázati tényezők erősödtek. A válság örökségének leküzdése továbbra is égető probléma, amellyel kapcsolatban fogy a piacok türelme. Az európai bankrendszer gyenge fundamentumai miatt kialakuló esetleges piaci turbulenciák különböző fertőzési csatornákon érinthetik a hazai bankrendszert is. Mindemellett a felépülő politikai és geopolitikai kockázatok mind az EU-ban, mind pedig globálisan rontják az amúgy is gyenge növekedési kilátásokat.

A korábban kockázatként azonosított tartósan gyenge hazai vállalati hitelezésben, és azon belül különösen a kkv-hitelezésben fordulat állt be 2016-ban, amiben a jegybanki programok (NHP, PHP) erős ösztönző szerepet játszottak. Ennek köszönhetően a kkv-k hitelezése a fenntartható növekedéshez szükséges 5 és 10 százalék közötti bővülési sávba emelkedett, miközben mind a vállalatok adósságszintje, mind pedig a régiós dinamikák azt mutatják, hogy van még tér a hitelezés bővülésére.

2016. szeptember 30-ig a Növekedési Hitelprogram harmadik szakaszában részt vevő hitelintézetek 231,8 milliárd forint összegben kötöttek szerződést, 9 487 ügylet és 6 890 vállalkozáshoz kapcsolódóan, de a hitelintézetek várakozása szerint a hitelszerződések jelentős részének megkötése az év utolsó negyedévében várható. Az I. (forint)pillérben megkötött 166,5 milliárd forint összegű szerződésből 110,5 milliárd forintnyi beruházási hitel, 56 milliárd forintnyi pedig lízingügylet formájában jött létre. A II. (deviza)pillérben megkötött 65,3 milliárd forintnyi szerződésből 48 milliárd forintnyi valósult meg beruházási hitel, 17,3 milliárd forintnyi pedig lízingügylet keretében.

Folytatódott az ingatlanpiac szegmentált élénkülése. Budapesten erőteljes áremelkedés figyelhető meg, de egyelőre még nem tekinthető túlfűtöttnek a piac. Mindazonáltal a fővárosi áremelkedést és annak hatását a pénzügyi stabilitásra megkülönböztetett figyelemmel követi a jegybank. Ezzel szemben a kevésbé frekvenciát területeken és kisebb településeken az ingatlanárak emelkedése kevésbé jellemző.

A lakáspiaci élénküléssel párhuzamosan fordulat következett be a háztartási hitelezésben is. 2008 óta először ez év júniusától a folyósítások már meghaladják a törlesztéseket, elsősorban a közel 50 százalékkal bővülő lakáshitelezésnek köszönhetően. A jegybanki adósságfék-szabályok jelenleg egészséges mederben tartják az új hitelezést. A prudens hitelezést támogatja a rögzített kamatozású hitelek felé toródás is, ami különösen hosszabb futamidőkön, a magasabb jövedelemarányos törlesztőrészlet mutatóval (JTM) rendelkező ügyfelek esetén lenne kívánatos. Ehhez azonban az árverseny erősödésére van szükség a bankok között, mert hazánkban magas a kamatmarzs rögzített kamatozású hitelek esetén.

2016 június végére a 90 napon túli nemteljesítő hitelek aránya a vállalati szegmensben 7,1 százalékra, a háztartási szegmensben pedig 16,9 százalékra csökkent, ami nemzetközi összehasonlításban még mindig magasnak számít. A csökkenés eddigi eredményei túlnyomórészt szabályozói intézkedéseknek, különösen az aktív jegybanki szerepvállalásnak tudható be. Ugyanakkor az ingatlanpiac élénkülése nem egyformán érinti a nemteljesítő kitétségeket. A javulás ténye, illetve annak szegmentáltsága akár tovább erősítheti a bankok korábbi kivárási magatartását a portfólió-tisztításban. Éppen ezért az aktív jegybanki szerepvállalás továbbra is szükséges, miközben az eddigi lépések változatlanul ösztönzik a bankokat a nemteljesítő hitelek problémájának megoldására.

A bankrendszer egyedi és átmeneti tényezőknek köszönhetően közel 9 százalékos sajáttőke-arányos nyereséget ért el 2016 első felében. Ugyanakkor a tartósan alacsony kamatkörnyezetben a szűkülő

kamatmarzsok miatt középtávon nyomás alá kerülhet a bankok strukturális jövedelmezősége. Az elmúlt évek racionalizáló lépései ellenére a szektor költséghatékonysága csak mérsékelten javult, a nemteljesítő portfólió kezelése pedig továbbra is érdemi kapacitásokat köt le a bankokban.

A jegybank makroprudenciális tevékenysége

2016. harmadik negyedében az MNB a Pénzügyi Stabilitási Tanács (PST) által elfogadott módszertan alapján elvégezte az egyéb rendszerszinten jelentős intézmények (Other Systemically Important Institutions – O-SIIs) körének éves felülvizsgálatát. Ezen intézmények a pénzügyi közvetítésben elfoglalt helyük, tevékenységük alapján kiemelt figyelmet kapnak. A sokk-ellenálló képességük növelése érdekében az MNB 2017. január 1-jétől addicionális tőkepuffert határozott meg az így azonosított intézményekre, amelyet négy év alatt, fokozatosan emelkedő szint mellett kell teljesíteniük. A követelmény és a bevezetés ütemezése a nemzetközi szabályozói gyakorlattal is összhangban van.

A negyedév során az MNB szakértői feltérképezték az érintett intézmények problémás projekthitelekkel kapcsolatos portfóliótisztítási gyakorlatát, és áttekintették a rendszerkockázati tőkepuffer bevezetésére vonatkozó felkészülés állapotát. A megbeszélések tapasztalatai alapján az MNB a szabályozás egységes értelmezése és az egységes piaci gyakorlat kialakítása érdekében összefoglalót is közzétett honlapján (Gyakran Ismételt Kérdések - GYIK). 2016. szeptember 20-án a PST a rendszerkockázati tőkepuffer (SRB) bevezetésének fél évvel való halasztásáról döntött. Ennek megfelelően a tőkekövetelményt 2017. első negyedév végi állomány alapján, 2017. július 1-től kell megképezni. A tőkepuffer bejelentése óta a bankok jelentős mérlegtisztítást végeztek, a problémás állomány a 2014 harmadik negyedévi 820 milliárd forintról 2016 második negyedévének végére 310 milliárd forintra csökkent. Mindemellett számos intézmény esetében részben a technikai részletek tisztázása, részben a megfelelő vevő kiválasztása miatt a már folyamatban levő portfólió eladások lezárása elhúzódhat. Az MNB döntésével meghosszabbított alkalmazkodási időszakban a bankok leépíthetik a problémás kitétségeiket és így a rendszerkockázati tőkepuffer képzése alól is mentesülhetnek. A tőkepuffer követelmény későbbi bevezetésével az MNB a hitelezést is támogatja.

2016. harmadik negyedében az MNB makroprudenciális szakértői felmérték a 2017-ben bevezetésre kerülő jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutatóhoz való banki alkalmazkodás várható alakulását. A vizsgálat eredményeképpen körvonalazódtak azok a lehetséges szabályozói irányok, amelyek a lejárat eltérés további csökkentését és a stabil finanszírozást biztosító jelzáloglevél-piac fejlődését elősegíthetik.

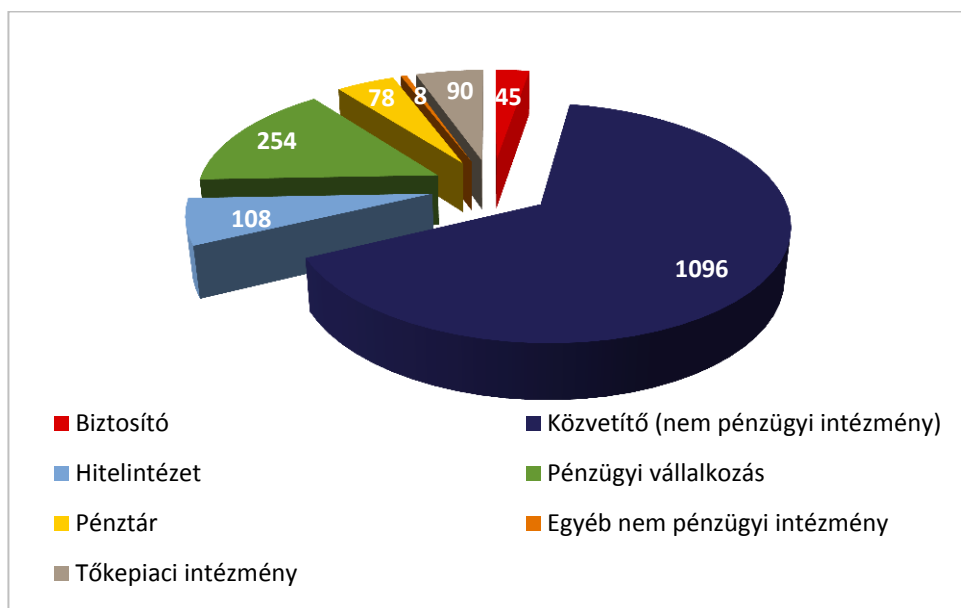
Az MNB 2016. január 1-jétől működteti a túlzott hitelkiáramlás kezelésére szolgáló anticiklikus tőkepuffer keretrendszerét. A tőkepuffer elvárt mértékét a Pénzügyi Stabilitási Tanács a törvényi kötelezettségének megfelelően negyedévente felülvizsgálja. Az MNB a legutóbbi, szeptemberi felülvizsgálat során szinten tartotta a 2016. január 1-je óta hatályos 0 százalékos előírást, ezzel is segítve a hitelezés kibontakozását.

A makroprudenciális terület munkatársai 2016 harmadik negyedében is figyelemmel kísérték a pénzügyi rendszert érintő nemzetközi szabályozási folyamatokat, és aktívan részt vettek különböző európai intézmények, mint az Európai Bankhatóság (EBA) és az Európai Rendszerkockázati Testület (ESRB) makroprudenciális politikával foglalkozó munkacsoportjainak munkájában.

3. Az MNB felügyeleti tevékenysége

A Magyar Nemzeti Bank 2016. szeptember 30-ai adata alapján összesen 1.679 intézmény prudenciális felügyeletét látja el, amelyek típus szerinti megoszlását a x. ábra szemlélteti. A felügyelt intézmények számában az év elejéhez mért kismértékű ($\approx 3,9\%$ -os) csökkenés legfőbb oka a takarékszövetkezeti szektor integrációs folyamata. Az év első három negyedében 86 prudenciális és 21 piacfelügyeleti vizsgálat indult, illetve 93 prudenciális és 33 piacfelügyeleti vizsgálat lezárása történt meg. Az MNB a tárgyidőszakban összesen 1.244 prudenciális határozatot adott ki, továbbá a piacfelügyeleti és kibocsátói felügyelési területen összesen 728 határozat született. Az intézkedések során 733,1 millió forint prudenciális intézményi bírság, 200,8 millió forint prudenciális személyi bírság, illetve 2.458,7 millió forint piacfelügyeleti bírság kiszabására került sor.

3. ábra: A felügyelt intézmények típus szerinti megoszlása (2016.09.30-án, db)

Forrás: MNB.

Az MNB hitelintézetek felügyeletéért felelős szakterülete a harmadik negyedében 10 vizsgálatot zárt le. Az év első kilenc hónapjában összesen 17 átfogó, 3 cél, 1 téma és 6 utóvizsgálat zárult, ebből 3 utóvizsgálat már a 2016. évi vizsgálati terv részeként került lefolytatásra. Emellett a szakterületen 15 átfogó, 2 utó-, 10 cél- és 1 témavizsgálat van folyamatban, amelyből 22 vizsgálat a 2016. évi tervhez kapcsolódik. Az intézmények tőkemegfelelését érintően már 10 ICAAP (a tőkemegfelelés belső értékelési folyamatára irányuló) vizsgálat fejeződött be az idei évben.

A lezárt eljárások esetében 453,7 millió forint prudenciális intézményi bírság kiszabására is sor került, hangsúlyozva, hogy az MNB határozottan fellép a jogszabálysértő magatartásformák, valamint a korábbi határozataiban foglaltakat be nem tartó intézményekkel szemben.

A jegybank egyik kiemelt célkitűzése, hogy minél ütemesebben és hatékonyabban valósuljon meg a hitelintézeti mérlegek megtisztítása a még mindig jelentős volumenű nem teljesítő állományoktól, annak érdekében, hogy a bankrendszer fokozódó aktivitásával magasabb szinten tudja támogatni a gazdasági növekedést. A felügyelet több lépést tett annak felmérése céljából, hogy ezen állományok kezelése prudens keretrendszerben és megfelelő hatékonysággal történik-e az érintett intézményeknél. A portfóliótisztítás jegyében még az év első felében elindult a nagybankok lakossági jelzáloghitel-behajtási folyamatát felmérő té-

mavizsgálat, amelynek eredményeiről – a feltárt hiányosságokról és ez utóbbiak javítására vonatkozó kötelezésekről, illetve ajánlásokról – az MNB visszajelzést ad az intézmények számára.

Az MNB folytatta a korábban elindított aktív párbeszédet a bankokkal a tőkekövetelmény-számítási módszerek tekintetében. A folyamatban levő és lezárt tőkekövetelményt értékelő vizsgálatok (ICAAP vizsgálatok) során célul tűzte ki a felügyelet, hogy az általa végzett számítások és elvárások minél transzparenssebbek legyenek a felügyelt intézmények számára. Előbbiek szellemében a legnagyobb bankok véleményezése mellett került frissítésre az ICAAP kézikönyv.

A harmadik negyedévben a hitelintézeti szektor engedélyezési eljárásaiban meghatározóak voltak az egyesülésekkel, befolyásoló részesedésszerzésekkel, valamint az alapításokkal kapcsolatos döntések. A már említett szövetkezeti hitelintézeti egyesülési folyamat részeként a negyedévben az MNB négy egyesüléshez adott engedélyt, amelyekben eljárásonként jellemzően 3-4 intézmény volt érintett. A jövő év áprilisában hatályba lépő – a jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató elvárt szintjét bevezető – 20/2015. (VI. 29.) MNB rendelet hatására további jelzálog-hitelintézetek alapítási, illetve működési engedélyezési eljárásai zárultak le az utóbbi hónapokban.

A pénzügyi közvetítők felelősségbiztosításának meglétét az MNB adatszolgáltatás útján kontrollálta és a tapasztalatok alapján száznál is több közvetítőt szólított fel a biztosítás meglétének igazolására. Az intézkedések következtében 15 közvetítő önként kérte engedélye visszavonását, továbbá 39 vállalkozásnál a felügyelet bírság kiszabásával járó, engedély visszavonásra irányuló eljárást indított.

A biztosítók körében a harmadik negyedévben 3 új vizsgálat indult és 4 vizsgálat zárult le. Az év első három negyedévében 12 vizsgálatot fejezett be az MNB, amelyek következtében 127,3 millió forint bírságot szabott ki.

A felügyelet az idei év eljárásai során alkalmazni kezdte az előző időszakban üzleti modell alapú megközelítéssel megújított biztosítói vizsgálati módszertant. Az előretekintő üzleti modell elemzések elősegítik, hogy az MNB a kockázatok kialakulását már korai szakaszban felfedezze és időben megtegye a szükséges lépéseket.

A befektetések vizsgálata során több esetben azonosított kockázatot a jegybank, többnyire a prudens személy elvének való meg nem felelés és a 2016. évi jogszabályi változások be nem tartására vonatkozóan. A vizsgálatok fókuszában állt továbbá a kiszervezések szabályszerűsége, amelynek ellenőrzése során a kapcsolódó belső szabályzatok, illetve a kiszervezési szerződések vonatkozásában tárt fel hiányosságokat az MNB. Az egyik biztosító egyesületnél végzett átfogó vizsgálata során – a tartalék helyzettel kapcsolatosan felmerült kockázatok miatt – a felügyelet átmenetileg korlátozta az intézmény biztosítástechnikai tartalékai és szavatoló tőkéje feletti szabad rendelkezési jogát. Az augusztus hónapban közzétett határozatában az MNB feloldotta a korlátozást, ugyanakkor 23 millió forint bírság kiszabása mellett továbbra is rendkívüli adatszolgáltatási kötelezettség teljesítését írta elő a biztosító szavatolótőke-szükségletére vonatkozóan.

Az EIOPA szeptemberi visszajelzése nyomán a Szolvencia II-re történő átállás Magyarországon – az adatszolgáltatási táblák adatminősége tekintetében – európai szinten is kiemelkedő. Az MNB vezetői levele alapján lefolytatott, a biztosítók Szolvencia II számításainak megfelelőségére vonatkozó könyvvizsgálói ellenőrzések eredményei július végéig érkeztek be a felügyelethez. A jelentések alapján a szektorszintű tőke-megfelelés kismértékű csökkenést mutatva, 209%-ról 204%-ra módosult, amelynek értéke így meghaladja az elvárásokat. A harmadik negyedévben zajlott le a 2016. évi EIOPA-stresszteszt nemzeti szakasza, amelynek eredményei azt tükrözik, hogy a tartósan alacsony hozamkörnyezet nem hordoz rendszerszintű kockázatot.

Az MNB a proaktív felügyelés szellemében – a biztosítók tőke megfelelési kockázatának csökkentése érdekében – kidolgozta, és (hasonlóan a vállalatirányítási és saját kockázat- és szolvenciaértékelési rendszerre vonatkozó ajánlásokhoz) július 1-jétől hatályba léptette a volatilitási tőkepuffer tartásáról szóló ajánlást.

A biztosítási piac egyik közvetítőjénél az MNB megállapította, hogy a társaság biztosítókkal kötött megállapodásai több ponton ellentétesek az alkuszi tevékenységre vonatkozó előírásokkal, továbbá a szerződéskötést megelőző tájékoztatások több esetben megtévesztőek voltak. Az alkuszcég olyan biztosításközvetítő személyeket is igénybe vett, akik nem szerepelnek a felügyeleti nyilvántartásban, továbbá nem volt a termékekről részletes ismeretük és szakmai továbbképzésüket sem igazolták. A jegybank milliós nagyságrendű bírság kiszabása mellett kötelezte a társaságot a hiányosságok pótlására és a jogszabályszerű működésre.

A pénztári szektorban a beszámoló időszakában 4, míg az év első három negyedében összesen 14 vizsgálat zárult le. A 12 átfogó- és 2 célvizsgálat során továbbra is kiemelt terület volt a tagok részére nyújtott szolgáltatásokhoz és a tagsági jogviszony megszűnéséhez, illetve egyéb elszámolásokhoz kapcsolódó fizetések szabályos lebonyolításának, valamint a pénztári tevékenység költségeinek vizsgálata. A befejezett eljárások összesen 7,7 millió forint felügyeleti bírság kiszabását vonták maguk után. A III. negyedévben két nyugdíjpénztár és egy egészségpénztár végelszámolása lezárult és az intézmények tevékenységi engedélye visszavonásra került. A pénztári területen több önkéntes kölcsönös biztosító pénztár élt az új pénztártípus – az egészség és önszegélyező pénztár – bevezetésének lehetőségével.

A tőkepiac általános bizalmi és biztonsági szintjének erősítése, illetve a jövőbeni visszaélések megelőzése érdekében a III. negyedévben összesen 8 (6 átfogó, 1 utó- és 1 cél-) vizsgálat indult, valamint 8 vizsgálat zárult, így az év első három negyedében befejezett tőkepiaci vizsgálatok száma összesen 28.

Az MNB az időszaki vizsgálatok és a folyamatos felügyelés során továbbra is elsődleges prioritásként kezelte az ügyfélkövetelések védelmét és az azzal kapcsolatos jogszabályi előírások betartását, a portfóliókezelési és az EMIR szerinti előírások teljesítése mellett. Az átfogó vizsgálatok hangsúlyát az MNB a vonatkozó szabályok szerinti szegregációs követelmények teljesítésére és a működési kockázatokra, valamint a felelős vállalatirányítás szabályrendszerének érvényre jutására helyezte. A befektetési alapkezelői szektor jelentőségének növekedésével párhuzamosan – az azonosított kockázatokra fókuszálva – az MNB növelte a folyamatos felügyelés szerepét az új típusú adatszolgáltatások, valamint az adatszolgáltatáson alapuló elemzések és a szavatoló tőke tartalmi ellenőrzése révén.

A MiFID II szabályrendszerének hazai jogba való átültetése kapcsán megkezdődtek az egyeztetések az energiapiaci termékek felügyeleti kezelése vonatkozásában. Az MNB elektronikus felületén februártól működő értékpapír- és ügyfélszámla lekérdező alkalmazás (ÉSZLA) piaci fogadtatása pozitív, amelyet a szeptember végéig tapasztalt közel 77 ezres látogatói szám is igazol.

A tőkepiaci közvetítőknek a befektetési vállalkozásokról szóló törvény módosítása révén 2016. júliusáig be kellett nyújtaniuk a közvetítésre irányuló megbízási szerződésüket az MNB részére. Azon piaci szereplőknek, amelyek a kötelezettségüknek határidőben nem tettek eleget, a nyilvántartott tőkepiaci közvetítői státusza megszűnt a törvény erejénél fogva. A szabályozás piactisztító hatásaként a felügyelet félezer megbízó nélküli tőkepiaci függő ügynököt, illetve több mint 1300 további alsóbb szintű közvetítőt törölt, így már csak olyan tőkepiaci közvetítők szerepelnek az MNB nyilvántartásában, akik megbízóval is rendelkeznek.

A harmadik negyedévben 17 piacfelügyeleti eljárást zárt le az MNB, amely következtében közel 1,4 milliárd forint piacfelügyeleti bírságot alkalmazott. Az év első három negyedévet tekintve a lezárt vizsgálatok száma 33, a feltárt jogsértések miatt a kiszabott bírság összege megközelíti a 2,5 milliárd forintot. A negyedév során 7 piacfelügyeleti eljárás indult, 4 jogosulatlan tevékenység végzésének gyanújával, 2 piacbefolyásolás

kivizsgálására, 1 ügy pedig a Short-rendeletben meghatározott bejelentési és közzétételi kötelezettségre és a fedezetlen ügyletek korlátozására vonatkozó szabályok ellenőrzése céljából. Piaci visszaélés tárgyban – egyes nemzetközi egyezmények alapján – a nemzetközi társhatóságok munkáját több alkalommal támogatta a felügyelet.

A szakterület intenzíven alkalmazta az ún. operatív típusú, előzetes értesítés nélkül folytatott szűk fókuszú ellenőrzéseket, az esetlegesen felmerülő csalási törekvések korai fázisban történő feltárása érdekében. Az év harmadik negyedében vizsgált 6 befektetési társaság egyikénél sem merült fel azonnali intézkedést igénylő kockázati tényező.

Bennfentes kereskedelem tilalmára vonatkozó rendelkezések megsértése miatt több magánszemélyt is szankcionált az MNB, volt olyan, aki 20 millió forint összegű piacfelügyeleti bírságot kapott.

A korábban felfüggesztéssel szankcionált kibocsátók tájékoztatási kötelezettségük teljesítésével eleget tettek a kötelezésnek, így a negyedév során az MNB több részvény kereskedését is visszaállította a Budapesti Értéktőzsdén. Az egyik érintett piaci szereplő a papírok tőzsdei kivezetéséről döntött, amelynek folyamatát a felügyelet végig kiemelt figyelemmel kísérte.

A tőkepiaci kibocsátók engedélyezésével kapcsolatban a beszámolási időszakban 145, míg a harmadik negyedév végéig összesen 669 határozat került kiadmányozásra. Az értékpapír kibocsátást érintően is engedélyezésre került az egyik újonnan piacra lépő jelzálogbank, továbbá több, már aktívan működő intézmény jelzáloglevél-, illetve kötvénykibocsátási programhoz készült alaptájékoztatóinak közzététele. A befektetési alapkezelési szektorban folytatódott az ingatlan alapok expanziója, amelynek eredményeként hat új ingatlan alap került nyilvántartásba vételre.

4. Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenysége

Az év első három negyedében az MNB 302 fogyasztóvédelmi vizsgálatot zárt le és 189 kiadott határozatában jogkövetkezményként 93,7 millió forint bírsággal sújtotta a felügyelt intézményeket. Az idei évben befejezett 88 eljárással lezárult a 2014-ben megindított, az elszámolás és forintosítás témakörét 300 intézménynél felölelő vizsgálatsorozat, amelynek keretében összesen 158 millió forintot meghaladó összegű fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki a jegybank.

A negyedévben 23 intézménynél indult meg a „fair bank” témavizsgálat. A vizsgálatsorozat keretében az MNB a szerződéskötés előtti, szóbeli, írásbeli tájékoztatási kötelezettség pénzügyi intézmények – továbbá (a közvetítőkre vonatkozó speciális szabályok tekintetében) közvetítők – általi teljesítését is ellenőrzi, így ennek érdekében már 23 próbaügyletkötés történt.

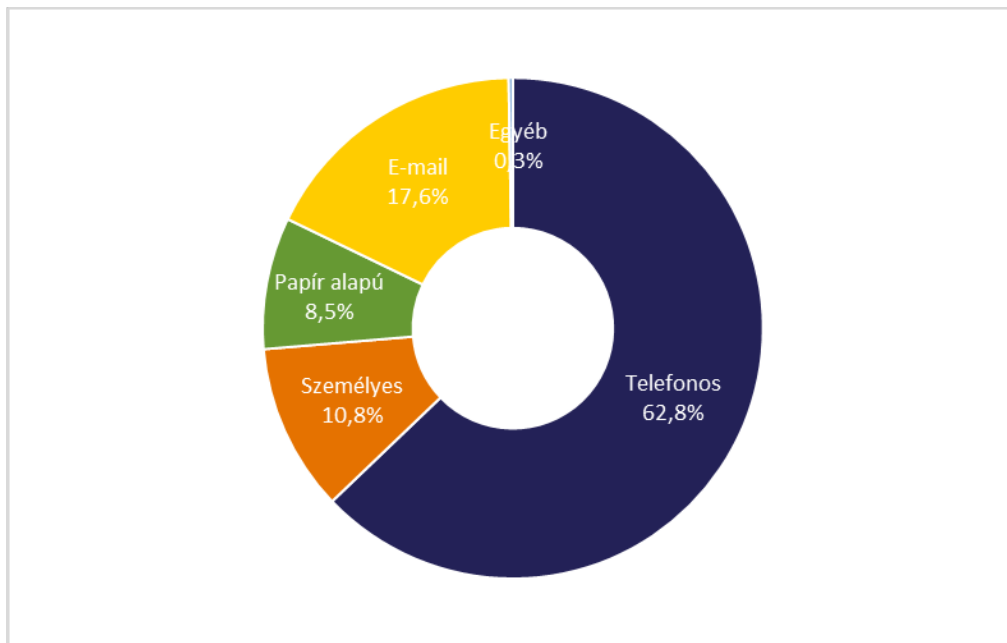
A beszámoló időszakában a biztosítási és a tőkepiaci szektort érintően hivatalból megindított eljárásokban kiemelt figyelmet kapott az életbiztosítási és kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződésekhez kapcsolódó tájékoztatási kötelezettségek teljesítésének, az előzetes tájékozódással kapcsolatos jogszabályi rendelkezéseknek, illetve a vizsgálat alá vont intézmények panaszkezelési tevékenységének vizsgálata. A mulasztások jellemzően a kgfb szerződésekhez (ide értve a kárrendezési eljárásokat is) kapcsolódó tájékoztatási kötelezettségek, a panaszkezelésre vonatkozó rendelkezések, továbbá a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény rendelkezéseinek megsértése témakörökben kerültek feltárára.

Az aggályosnak tartott általános szerződési feltételek kiküszöbölésére irányuló elemzések újabb 5 (így már összesen 8) gépjármű-finanszírozással foglalkozó pénzügyi intézménynél zárultak le. Az érintett piaci szereplők együttműködési hajlandósága példás, ezért közérdekű kereset megindítása ezúttal sem vált szükségessé. Az MNB e fontos háttértevékenysége több tízezer fogyasztói szerződést érintve biztosítja, hogy a kétes szerződési feltételek a jövőben ne terheljék a fogyasztókat.

A pénzügyi vállalkozások körében folytatott eljárások elsősorban a követelésvásárlási és kézizálog-hitelezési tevékenységeket fogták át és a felügyelési módszertanok folyamatos fejlesztésének eredményeképpen a fogyasztóvédelmi, illetve prudenciális kockázatok kiszűrését egyaránt célozták.

A 2016. évi XV. törvény rendelkezései alapján létrejövő nemzeti otthonteremtési közösségek és az azokat szervező vállalkozások felügyelési tevékenysége új feladatként jelentkezik a Magyar Nemzeti Banknál. Az MNB elvégezte az előírt szabályozást érintő kötelezettségeit, továbbá elkészítette és elérhetővé tette az informatív útmutatókat mind a fogyasztók, mind a jövőbeni szervezők számára. A prevenció jegyében megkezdődtek az előzetes egyeztetések a konstrukció iránt érdeklődő vállalkozásokkal annak érdekében, hogy az új jogszabályi környezetben létrejövő közösségek a jogalkotói szándéknak és a tagok érdekeinek megfelelően végezzék tevékenységüket.

A Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központban a harmadik negyedévben 9.075, az év első három negyedében összesen 32.748 ügyfélszolgálati megkeresés és kérelem érkezett. Az ügyfélszolgálati tapasztalatok szerint változatlanul jelentős a hitelezési tevékenységgel kapcsolatban az MNB-hez fordulóknak száma, amely hozzávetőleg az összes megkeresés ötödét teszi ki. Ugyanakkor elmondható, hogy az elszámolás témaköreire irányuló fogyasztói kérdések aránya az összes beérkezett mennyiségnek már csak 2%-a.

4. ábra: Ügyfélszolgálati megkeresések és kérelmek megoszlása (2016. I-III. negyedév, %)

Forrás: MNB.

A call center a negyedévben 5.664, az év első három negyedévében összesen 20.582 ügyfél telefonos érdeklődését fogadta, míg személyesen a negyedévben 869, az év első három negyedévében összesen 3.542 fogyasztó kereste fel az MNB fővárosi ügyfélszolgálati irodáját. A beérkező papíralapú írásos kérelmek száma a negyedévben 816, míg az év első kilenc hónapjában összesen 2.787 volt, ezen túl a negyedévben 1.699, az év egészében eddig 5.751 e-mailes megkeresés érkezett.

A Magyar Nemzeti Bank kiterjesztett fogyasztóvédelmi karjaként működő Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Tanácsadó Irodák az elmúlt időszakban az ország 9 pontján közel 1.500 fogyasztó számára nyújtottak tájékoztatói és tanácsadási szolgáltatást. Új tevékenység az adott megyén belüli, de a megyeszékhelyen kívül eső falvakba, városokba való kitelepülések alkalmával igénybe vehető információszolgáltatás. A harmadik negyedévben 14 alkalommal valósult meg az új típusú tájékoztató program, így az irodákkal együtt összesen 23 helyszínen volt elérhető pénzügyi fogyasztóvédelmi tanácsadás. Az MNB célja, hogy az ország minden megyéjében a fogyasztók tájékoztatását és jogérvényesítését segítő további tanácsadó irodák jöjjenek létre.

A nyári hónapokban pénzügyi fogyasztóvédelmi kommunikációs prioritásként a körültekintő nyaralás témaköre szerepelt. Ennek szellemében honlapcikkben, sajtóközlemények és közösségimédia-bejegyzések útján kaptak tájékoztatást a fogyasztók a tudatos költségtervezés javasolt lépéseiről, valamint a felelős nyaralás-tervezés és az utasbiztosítások fontosságáról. A harmadik negyedévben több pénzügyi fogyasztóvédelmi társadalmi célú reklámot, valamint három Navigátor és egy Navigátor EXTRA Füzetet publikált az MNB. A már említett Nemzeti Otthonteremtési Közösségekről szóló Navigátor füzet – a többi tájékoztatóval egyetemben – a jegybank fogyasztóvédelmi microsite-ján elérhető.

5. Szanálás

Az MKB Bank szanálási eljárását követően a Szantv.¹ alapján független értékelő által folytatott értékelésnek kell felmérnie, hogy a tulajdonosok és a hitelezők jobb elbánásban részesültek-e volna, ha a szanálás alatt álló intézmény felszámolásra kerül. Az MKB-ra vonatkozóan a feltételezett fizetéseképtelenségi eljárás és a szanálás közötti különbség értékelése elkészítésére az MNB független értékelőt bízott meg.

A szanálási feladatkörében eljáró MNB a Szantv.² alapján az összevont alapú felügyelet alá nem tartozó intézményekre egyedi, az összevont alapú felügyelet alá tartozó intézményekre csoportszintű szanálási tervet készít. A szanálási terveket első körben az MNB a legnagyobb bankokra készíti el. A szanálási tervezéshez az MNB eseti adatszolgáltatást írt elő a nagybankok számára. A szanálási tervek az euróvezeti anyabankkal rendelkező bankok esetében az Egységes Szanálási Testület által vezetett szanálási kollégium keretében, míg a magyarországi székhellyel rendelkező bankcsoport esetében az MNB által vezetett szanálási kollégium keretében közös döntéssel kerülnek majd jóváhagyásra.

Ezen feladat támogatása érdekében az MNB 2016 harmadik negyedévében előkészítette a szanálhatósági értékeléshez kapcsolódó, az egyes szanálási tervek véglegesítését támogató helyszíni ellenőrzésekhez szükséges dokumentumokat, meghatározta az érintett intézményi kört, valamint a vizsgálatok tervezett menetrendjét. A helyszíni vizsgálatok tehát nem szanálási intézkedést készítenek elő, hanem a szanálási tervezést szolgálják, elsődleges céljuk annak felmérése, értékelése, hogy van-e akadálya a szanálási tervben foglalt intézkedések végrehajtásának. A helyszíni vizsgálatok a tervek szerint 2016 negyedik negyedévében kezdődnek meg.

A Szantv.³ lehetőséget biztosít az MNB, mint szanálási hatóság számára, hogy a hazai hitelintézetek és befektetési vállalkozások részére megfelelő mennyiségű és minőségű forráselem tartását írja elő, melyek válsághelyzet esetén részlegesen vagy teljesen leírhatók, illetve tőkévé átalakíthatók (MREL). Az MREL követelmény megállapításának kritériumait szabályozó európai bizottsági rendelet 2016. szeptember 23-án lépett hatályba, Magyarországon is közvetlenül alkalmazandó, így szükségessé válik az MREL követelmény hazai gyakorlatának kialakítása. Adatbekérés alapján az MNB elemzést készített, amelyben felmérte a hazai intézmények rendelkezésére álló MREL képes források mennyiségét és összetételét, és hatásvizsgálatot végeztünk.

Az MNB szakértői annak alapítása óta folyamatosan együttműködnek az MSZVK-val. Az MNB a Szantv.-ben rögzített tulajdonosi jogkörének gyakorlása keretében 2016 harmadik negyedévében is meghozta a szükséges pénzügyi vetületű döntéseket, továbbá több időszerű társasági jogi kérdésben határozott.

A szanálási feladatkörében eljáró MNB 2016 harmadik negyedévében is aktívan együttműködött az OBA-val, a Bevával, a KA-val, valamint a Szanálási Alappal a jogszabályban foglalt feladataik ellátása érdekében. Ennek keretében az MNB likviditási kölcsönt nyújtott a Beva részére annak érdekében, hogy az eleget tehesen a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény szerinti kártalanítás kifizetésére irányuló fizetési kötelezettségének.

A szanálási terület a szabályozási keretrendszer fejlesztése céljából továbbra is részt vesz az Európai Bankhatóság (EBA) tevékenységében (munkacsoportokban való közreműködés, háttéranyagok véleményezése,

¹ Szantv.: a pénzügyi közvetítőrendszer egyes szereplőinek biztonságát erősítő intézményrendszer továbbfejlesztéséről szóló 2014. évi XXXVII. törvény 97. § (3) bekezdése szerint

² Szantv. III. fejezete szól a szanálási tervezésről

³ Szantv. 27. Szavatoló tőkére, leírható vagy átalakítható kötelezettségre vonatkozó követelmények (62§-64§)

Q&A network), a Szanálási Kézikönyvben implementálja az EBA által közzétett iránymutatásokat, valamint tevékeny szerepet vállal a szanálási témájú nemzetközi kutatásokban és felmérésekben.

A szanálási hatósági funkció nemzetközi kapcsolatrendszerének kiépítése érdekében az MNB 2016 harmadik negyedében tovább bővítette (EU-n kívüli EGT tagállamok, valamint Amerika, Afrika, Ázsia államai) a kapcsolatfelvételt külföldi társhatóságokkal, valamint mélyítette a már meglévő nemzetközi és régiós hatóságokkal kialakult kétoldalú szakmai együttműködést.

Az MNB nagy hangsúlyt fektet az MKB szanálása során szerzett szakmai tapasztalatok szanálási eljárást szabályozó folyamataiba történő beépítésére és az eljárás egészének, valamint céljának nyilvánosság felé történő közvetítésére, mely érdekében több fórumon is publikációk jelentek meg a szanálási szakterület szakértőinek tollából.

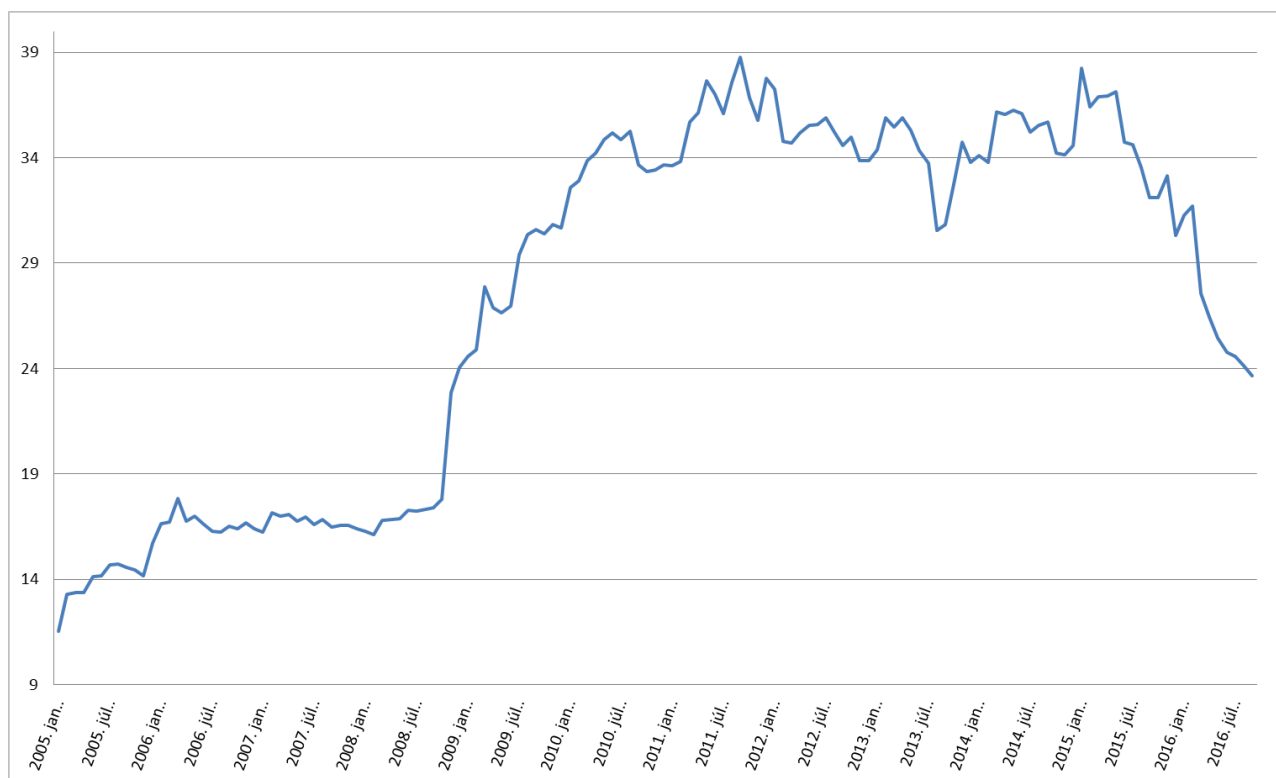
6. Devizatartalékok

2016 harmadik negyedévének végén az MNB hivatalos devizatartalékainak nagysága 23,7 milliárd euro volt, ami 1,1 milliárd euro csökkenést jelent a 2016. június végi 24,8 milliárd eurós értékhez képest.

A devizatartalékok alakulását elsősorban az alábbi tételek befolyásolták az elmúlt negyedév során.

Az Államadósság Kezelő Központ adósság törlesztési célú tételei összességében mintegy 1,3 milliárd euróval csökkentették a devizatartalékokat. A csökkenés a júliusi 1 milliárd névértékű euro kötvénylejárat valamint egyéb adósságkezelési tételek eredőjeként adódott. A költségvetési szervek devizabefolyásainak és kifizetéseinek egyenlege – amely tartalmazza az Európai Bizottságtól érkező tételeket, valamint a Magyar Államkincstár nettó devizakiadásait – a negyedévben mintegy 550 millió euróval növelte a tartalékokon elért eredmény ebben az időszakban 8,8 millió euro volt. A lakossági devizahitelek konverziójához köthető kifizetések és a Növekedési Hitelprogram harmadik szakaszának deviza pilléréhez köthető pénzmozgások megközelítőleg 434 millió euróval csökkentették a tartalékok nagyságát.

5. ábra: A devizatartalék nagyságának alakulása (milliárd EUR)

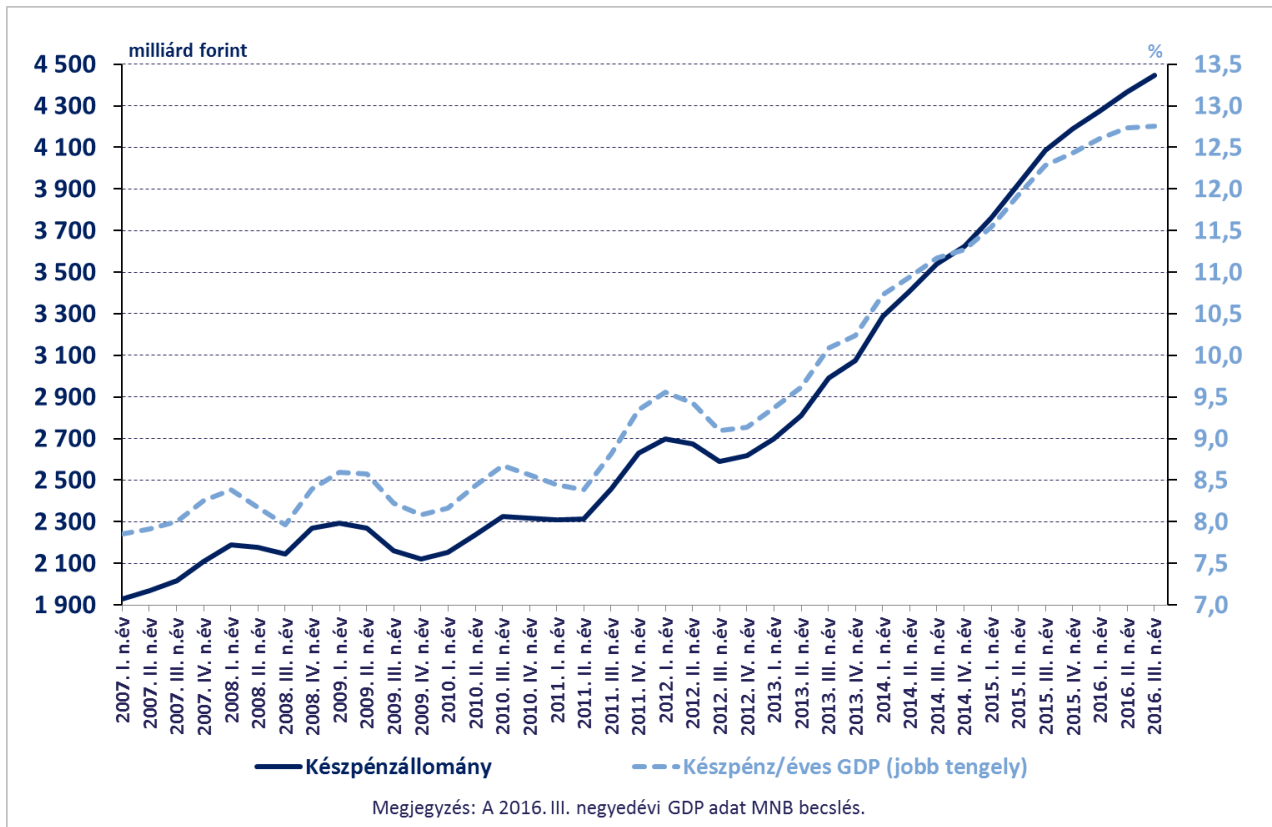
Forrás: MNB.

7. Készpénz-logisztikai tevékenység

A forgalomban lévő készpénz

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2016. szeptember végén 4433,9 milliárd forint volt. A szezonális hatások kiszűrésével az átlagos negyedéves érték az előző negyedévhez képest 81 milliárd forintos (2 százalékos) növekedést mutat.

6. ábra: A forgalomban lévő készpénz értéke a gazdaságban

Forrás: MNB.

A forgalomban lévő bankjegyek és érmék

1. táblázat: Forgalomban lévő bankjegyek és érmék⁴
(2016. szeptember 30-i és 2015. szeptember 30-i adatok)

Bankjegyek	2016				2015			
	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	124,9	2 498,7	28,4	57,2	123,3	2 466,2	30,5	60,7
10 000 forint	159,7	1 597,4	36,3	36,6	134,5	1 344,8	33,3	33,1
5 000 forint	27,1	135,6	6,2	3,1	25,1	125,4	6,2	3,1
2 000 forint	23,6	47,1	5,3	1,1	23,3	46,7	5,8	1,1
1 000 forint	65,3	65,2	14,8	1,5	60,0	60,0	14,9	1,5
500 forint	39,5	19,8	9,0	0,5	37,6	18,8	9,3	0,5
Összesen	440,1	4 363,8	100,0	100,0	403,8	4 061,9	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	127,7	25,5	8,0	41,4	119,0	23,8	7,9	41,1
100 forint	169,0	16,9	10,6	27,4	160,9	16,1	10,7	27,8
50 forint	150,1	7,5	9,4	12,2	141,0	7,1	9,4	12,1
20 forint	285,1	5,7	17,8	9,2	268,6	5,4	17,9	9,3
10 forint	331,4	3,3	20,7	5,4	313,3	3,1	20,8	5,4
5 forint	535,2	2,7	33,5	4,4	500,6	2,5	33,3	4,3
Összesen	1 598,5	61,6	100,0	100,0	1 503,4	58,0	100,0	100,0

Forrás: MNB.

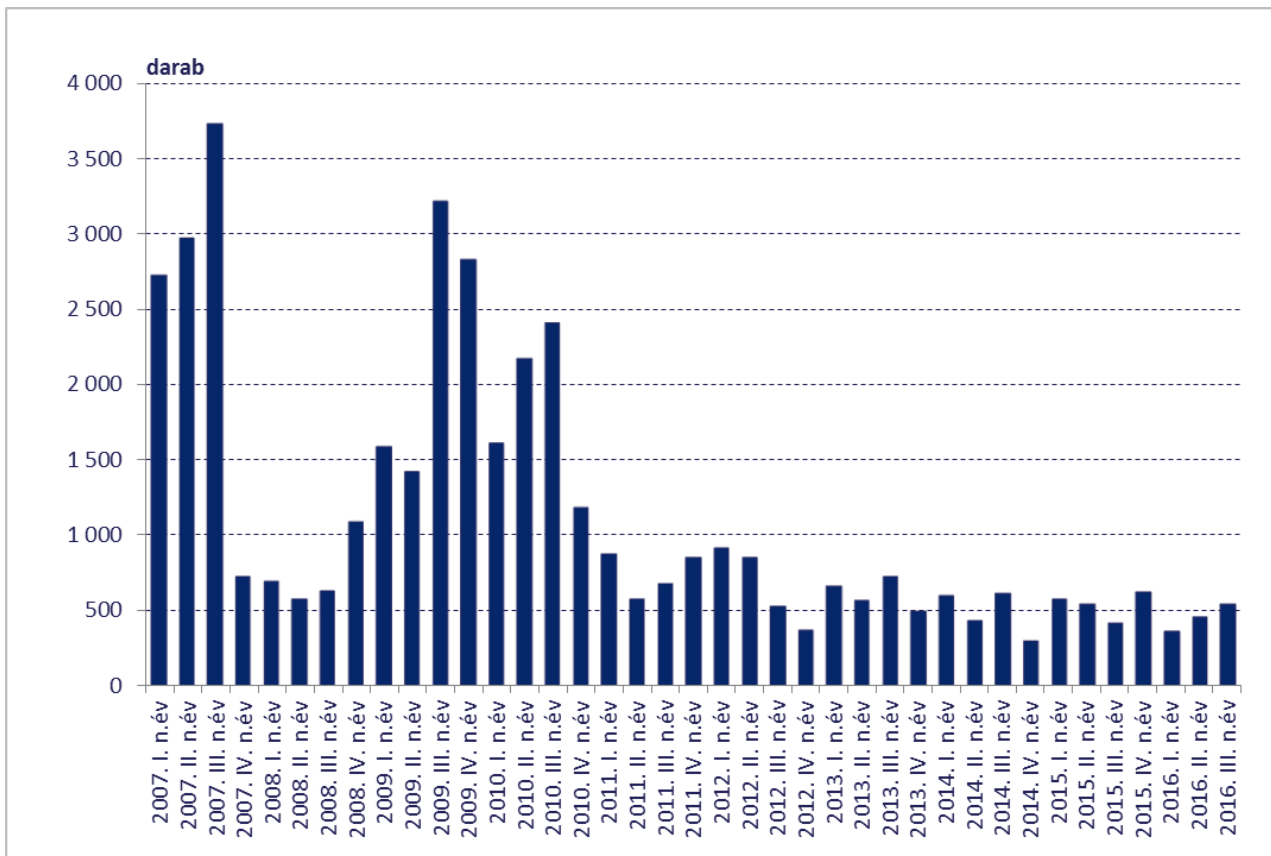
A forgalomban lévő bankjegyek értéke 4 363,8 milliárd forint, mennyisége 440,1 millió darab volt 2016 harmadik negyedévének utolsó napján. Ez értékben 7 százalékos, a mennyiséget tekintve pedig 9 százalékos növekedést jelent az előző év azonos időszakához képest. A növekedés valamennyi címletet érintette, de elsősorban a tízezer forintosok esetében volt jelentősebb mértékű. A forgalomban lévő érmék értéke 61,6 milliárd forint, mennyisége 1 598,5 millió darab volt 2016. szeptember végén. Ez értékben és mennyiségben is 6 százalékos növekedést mutat az előző év harmadik negyedévi adatához viszonyítva. A forgalombővülés valamennyi címletet érintette, ezen belül kiemelten hatott a 200 és az 5 forintos érmékre.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

A 2016 I-III. negyedévében a készpénzforgalomból kiszűrt 1 362 darab hamisítvány 2015 azonos időszakához képest 11 százalékos csökkenést tükröz. A hamisításnak ez a mértéke - a forinthez hasonló nemzeti valuták sorában - továbbra is kedvező.

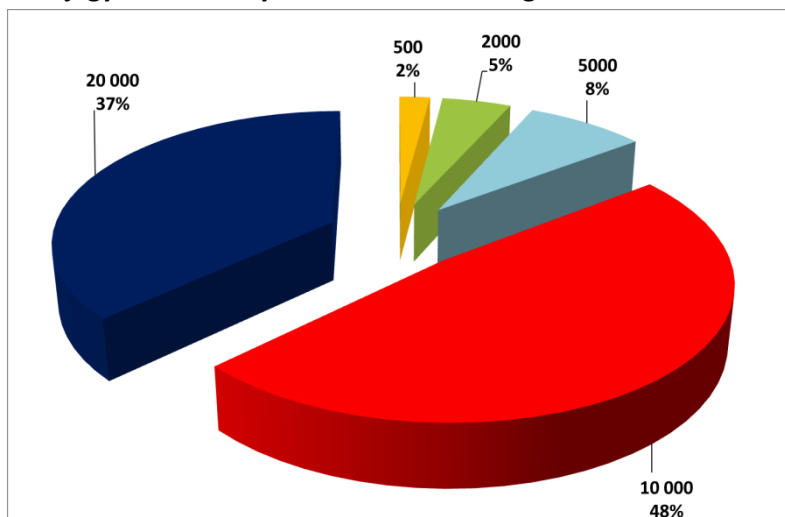
⁴ A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, melyek névértéken a forgalomban lévő fizetőeszközök közé tartoznak.

7. ábra: A forint hamisításának negyedévenkénti alakulása

Forrás: MNB.

A lefoglalt forint hamisítványok többsége továbbra is a magasabb értékű címletek, főként a 10 000 és a 20 000 forintos bankjegyek közül került ki. A hamisítások módszereit változatlanul az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásolók, printerek) használata jellemzi. A rátekintésre esetenként megtévesztőnek bizonyuló hamisítványok, egyszerű érzékszervi vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva átnézetben vagy mozgatással), valamint pénztárakban alkalmazott kombinált UV-A és UV-C lámpával történő ellenőrzéssel kiszűrhetők.

8. ábra: A forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2016 harmadik negyedében⁵

Forrás: MNB.

A hamis valuták előfordulása továbbra sem jelentős, a jegybank szakértői 415 darab különböző valutahamisítványt, ezen belül 331 darab hamis eurobankjegyet vizsgáltak a harmadik negyedév során.

Megújulnak a forint bankjegyek

A Magyar Nemzeti Bank a 2014 és 2018 közötti időszakban megújítja a jelenleg forgalomban lévő bankjegysorozatot és újratervezett, továbbfejlesztett, a pénzfeldolgozó gépek és automaták által támasztott készpénzforgalmi igényeknek jobban megfelelő, egyben a hamisítás ellen is korszerűen védett bankjegyeket bocsát ki.

A 2015 végén kibocsátott, megújított 20 000 forintos bankjegyek dinamikus terjednek a készpénzforgalomban, 2016. III. negyedévének végére a forgalomban lévő összes 20 000 forintoson belüli arányuk már megközelítette a 70 %-ot. A megújított 10 000 forintosokból 2016. III. negyedévének végén 131,5 millió darab volt forgalomban, ami az adott forgalomban lévő címlet mennyiségének több mint 82 százaléka. A 20 000 forintos korábbi, 2015 előtt kibocsátott címletváltozatainak bevonására 2016. december 31-én kerül sor.

Emlékérme-kibocsátás

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény értelmében kizárólagosan az MNB jogosult bankjegy- és érmekibocsátásra – ideértve az emlékbankjegyet és az emlékérmet is, amelyek Magyarország törvényes fizetőeszközei. 2016 harmadik negyedévében az MNB hat témában bocsátott ki emlékérmet.

2014-től minden nemesfémből készült emlékérmet olcsóbb alapanyagú, színesfém változatban is kibocsát az MNB, ezzel kedvezve azoknak az érdeklődőknek, akik egy-egy téma művészi megvalósítását mérsékelt áron szeretnék megvásárolni. Emellett az MNB és a Magyar Pénzverő Zrt. a fiatalabb korosztály érme gyűjtési kedvét kívánja ösztönözni azzal, hogy számukra is megfizethetővé teszi az emlékérmetet.

⁵ Az ábra nem tartalmazza az 1000 forintos címletet, annak elenyésző mennyisége miatt.

A 2016-os emlékérmeprogram újítása a verdejelben megjelenő biztonsági elem: a verdejelre felvitt, mikroírással készült „B” illetve „P” betűk szabad szemmel nem láthatók, csak minimum tízszeres nagyítással vehetők ki, biztonsági elemként az emlékérmék hamisítás elleni védelmét szolgálják.

Emlékevény-kibocsátás Szent Márton születésének 1700. évfordulója alkalmából

A Magyar Nemzeti Bank Szent Márton születésének 1700. évfordulója alkalmából 10 000 forintos címletű ezüst és 2000 forintos címletű színesfém emlékérmét bocsátott ki 2016. július 9-én. Az ezüst és a színesfém pénzek eltérő érmekeppel jelentek meg.

Az ezüst emlékérmét Lebó Ferenc tervezte. Előlapjának fő motívuma egy Savariából, valószínűleg Szent Márton korából származó ókeresztény lámpafüggesztő. Az előoldalon találhatóak a kötelező éremképi elemek is: a „MAGYARORSZÁG” felirat, a „10000” értékjelzés, a „FORINT” felirat, a „BP.” verdejel, valamint a „2016” kibocsátási évszám.

Az ezüst emlékevény hátoldala Szent Márton egyik legismertebb cselekedetét, a köpönyegmegosztást jeleníti meg egy ólomüveg ablak-ábrázolás felidézésével. A központi motívum alsó részén található a tervező, Lebó Ferenc kisméretű mesterjegye. Az érme szélén teljes köriratban a „SZENT MÁRTON SZÜLETÉSÉNEK 1700. ÉVFORDULÓJA” felirat olvasható. A felirat első és utolsó betűjét egy „+” választja el egymástól.

A színesfém emlékérmét Tóth Zoltán tervezte. Az előlapon a szombathelyi Szent Márton templom homlokzatának és tornyának részlete látható, valamint itt találhatóak a kötelező éremképi elemek: felső köriratban a „MAGYARORSZÁG” felirat, bal oldalon, vízszintesen egymás alatt a „2000” értékjelzés, a „FORINT” felirat, a „BP.” verdejel, valamint a „2016” verési évszám.

A színesfém emlékevény hátlapján Szent Márton ábrázolása látható egy gyógyult beteg társaságában. Az érme szélén, fent a „SZENT MÁRTON” körirat olvasható, míg az alsó köriratban megjelenő „SAVARIA” és „A. D. 316” feliratok Szent Márton szülőhelyére és születési évére utalnak, melyeket a tervező Tóth Zoltán mesterjegye választ el.

A 10 000 forintos címletű emlékevény 925 ezrelék finomságú ezüsből készült, súlya 24 gramm. A 2000 forintos címletű színesfém változat réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetéből készült, súlya 23,7 gramm. A két érmetípus átmérője azonos, 37 mm. Az emlékevények szélé recézett.

A 10 000 forintos címletű ezüst emlékérméből tükörfényes (proof) kivitelben 5000 darab, míg a 2000 forintos címletű színesfém emlékérméből selyemfényes (BU) kivitelben 10 000 darab készíthető.

„Zsigmond aranyforintja” emlékevény-kibocsátás

Az MNB „Zsigmond aranyforintja” elnevezéssel 50 000 forintos címletű arany emlékevényét bocsátott ki normál, valamint négyszeres súlyú piedfort veretként 2016. július 14-én. Az emlékevény 2000 forint

névértékű színesfém változata is megjelent. Mindhárom emlékpénz a 2012-ben indult „Középkori magyar aranyforintok” gyűjtői sorozatot gazdagítja. Az emlékérméket Soltra E. Tamás tervezte.

Mindhárom emlékpénz azonos érmeképpel jelent meg, csak a színesfém változat értékjelzése különbözik. Az előlap fő motívuma a Zsigmond király által kibocsátott első aranyforintok előlapjából kiemelt címerpajzs, amit egy gyöngysor vesz körbe. Az aranyforintok történetében érmekepi újítást jelentett a négyosztatú, hasított és vágott címerpajzs megjelenése az előlapon. A címerpajzson a magyar vágások, illetve a brandenburgi sas váltakozott, ezzel egyszerre utalva az országra valamint az uralkodóházra. Az emlékérmé előlapján találhatóak a kötelező érmekepi elemek is: felső köriratban a „MAGYARORSZÁG” felirat, alsó köriratban az 50 000 illetve a 2000 értékjelzés és a „FORINT” felirat, a felső és az alsó köriratot bal oldalon a „BP.” verdejel, jobb oldalon a „2016” kibocsátási évszám választja el.

Az emlékérmék hátoldalán fő motívumként egy Zsigmond király pénzverésének kései korszakában megjelent aranyforint hátlapja került ábrázolásra, melyen a jobbában bárdot, baljában országalmát tartó Szent László álló alakja, kétoldalt M–O betűk, Jemnisti Mikes budai kamaraispán jegye látható. A hátlapi Szent László-alak két oldalán lévő jegyek, amelyek lehetnek akár betűk, akár címerek, a pénzverde helyére, illetve a pénzverésért felelős kamaraispán személyére utaltak. Így alakult ki Zsigmond korában a magyar jellegű verdejegy–mesterjegy-rendszer. Az emlékérmén ábrázolt aranyforint különleges veretnek számít a szent lábainál látható 13-as arab számjegy miatt. A szám valószínűleg emissziós jelölés, egyes kibocsátásokat arab számokkal különböztettek meg, de a számok jelentésének végleges megfejtése további kutatást igényel.

Az emlékérmé hátlapján felső köriratban ponttal elválasztva az uralkodó nevére és uralkodásának idejére utaló „ZSIGMOND •1387 – 1437”, alsó köriratban pedig az „ARANYFORINTJA” felirat olvasható. A felső és az alsó köriratot jobb oldalon a tervező, Soltra E. Tamás kis méretű mesterjegye választja el.

Az 50 000 forintos címletű arany emlékérmék 986 ezrelék finomságú aranyból készültek, a normál veret súlya 3,491 gramm (1 dukát), a piedfort veret súlya 13,964 gramm (4 dukát). A 2000 forintos címletű színesfém változat réz (75%) nikkel (4%) és cink (21%) ötvözetéből készült, súlya 2,7 gramm. A normál veretű arany és a színesfém érme széle sima, a piedfort változatot különleges latin nyelvű peremfelirat „† SIGISMVNDI · D · G · R · VNGARIE” díszíti, amelynek jelentése Zsigmondé, Isten kegyelméből Magyarország királyáé. Mindhárom érmetípus átmérője azonos, 20 mm.

Az arany emlékérméből verdefényes kivitelben 2000 normál veret, 500 piedfort veret, míg a színesfém emlékpénzből selyemfényes (BU) kivitelben 5000 darab készíthető.

Érme kibocsátás a forint bevezetésének 70. évfordulója alkalmából

Az MNB 2016. augusztus 1-jén, a forint bevezetésének 70. évfordulója alkalmából 10 000 Ft névértékű ezüst emlékérmét és annak 2000 Ft névértékű színesfém változatát bocsátotta ki, valamint forgalomba helyezte az 50 Ft-os forgalmi érme emlékváltozatát. Az emlékérméket és az új 50 Ft-os tematikus oldalát Kósa István, a Magyar Pénzverő Zrt. nyugalmazott fővénsnöke tervezte.

Az emlékpénzek azonos érmeképpel jelentek meg, csak az értékjelzés különbözik címletenként. Előlapjuk a megújított 20 000 Ft-os bankjegy grafikai elemeit idézi fel, rajtuk mikroírással az évfordulás megemlékezés legfontosabb üzenetei (ÉRTÉKEK – FEJLŐDÉS – TRADÍCIÓ – IDŐTÁLLÓSÁG – STABILITÁS) kerültek ábrázolásra. Az előlapon találhatóak a kötelező érmeképi elemek: a „MAGYARORSZÁG” felirat, a 10 000 illetve a 2000 értékjelzés és a „FORINT” felirat, a „BP.” verdejel, valamint a „2016” verési évszám. A grafikai háttérben mikroírással a jelenleg hivatalban lévő MNB elnök, dr. Matolcsy György aláírása, ezzel párban a hátoldalon a forint bevezetésekor regnáló jegybank elnök, dr. Oltványi Imre szignója is helyet kapott.

A hátoldalon az 1946. augusztus 1-jén kibocsátott forint és fillér érmecímletek, valamint az akkori 10 Ft-os bankjegyen látható ún. Kossuth-címer képe jelenik meg fő motívumként. Köriratként a „HETVENÉVES A FORINT” felirat olvasható, alul pedig az 1946-os évszám szerepel a forint bevezetésének évére utalva. Az utalást még inkább erősíti, hogy a dátum első számjegyét az egykori egy forintos érme ihlette. A hátoldalon látható a tervező Kósa István kis méretű mesterjegye.

Az ezüst emlékérmé 925 ezrelék finomságú ezüsből készül, súlya 31,46 gramm; a színesfém réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetéből, súlya 30,8 gramm, átmérőjük azonos 38,61 mm, szélük recézett. Az ezüst emlékérméből 5000 darab készíthető tükörfényes (proof), a színesfém változatból szintén 5000 darab selyemfényes (BU) kivitelben.

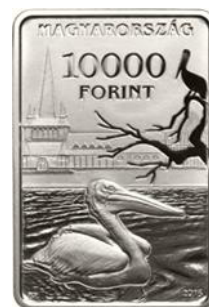
Az évforduló jelentőségére való tekintettel az MNB az 50 Ft-os forgalmi érme emlékváltozatát is kibocsátotta 2 millió példányban. Az új 50 forintos érme technikai paramétereiben azonos a készpénzforgalomban szereplő 50 Ft-os érmekkel, névértékes oldala megegyezik annak névértékes oldalával, a tematikus oldalon azonban a megszokott kerecsensúlyom helyett a megújított 10 000 forintos bankjegyről vett motívum, közepén Magyarország címerével látható, alsó köriratban pedig a „HETVENÉVES A FORINT” felirat szerepel.

Emlékérme-kibocsátás az Állatkert fennállásának 150. Évfordulóján

A Magyar Nemzeti Bank a Fővárosi Állat- és Növénykert fennállásának 150. évfordulója alkalmából különleges, álló téglalap alakú 10 000 forintos címletű ezüst valamint 2 000 forintos címletű színesfém emlékérmét bocsátott ki 2016. augusztus 9-én.

Mindkét emlékpénz azonos érmeképpel jelent meg, csak az értékjelzés különbözik címletenként. Az előlapon az előtérben a Kárpát-medence őshonos madara, a rózsás gódeny vízen úszó alakja jelenik meg, háttérben az Állatkert egyik emblematikus

épülete, a Kós Károly tervezte Ausztrálház (volt Madárház) látható. A pelikán kopár fán ülő sziluettként is feltűnik az előoldalon. Itt találhatóak továbbá a kötelező érmekepi elemek is: a „MAGYARORSZÁG” felirat, a 10 000 illetve a 2000 forint értékjelzés, a „BP.” verdejel valamint a „2016” kibocsátási évszám.

Az érme hátoldalán az előtérben szélesszájú orrszarvú és kölyke egymás felé forduló alakja látható, utalva az Állatkert szaporítási programjának szenzációs sikereire, amelynek eredményeképp hazánkban született az első mesterséges megtermékenyítéssel szaporított orrszarvú bébi. A hátoldal háttérében a Fővárosi Állat- és Növénykertben található Nagyszikla (Benke Gyula, Josef Botti szobrászművészek és Végh Gyula mérnök munkája). Az Állatkert fennállásának 150. évfordulójára utalnak a hátlap felső részén olvasható „150 ÉVES AZ ÁLLATKERT” felirat, valamint az alsó részén látható 1866-2016 évszámok. Az emlékérmé bal alsó sarkában található a tervező, Kereszthury Gábor kis méretű mesterjegye.

A 10 000 forintos címletű emlékérmé 925 ezrelék finomságú ezüsből készült, súlya 31,46 gramm. A 2000 forintos címletű színesfém változat réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetéből készült, súlya 27 gramm. A két érmetípus mérete azonos, 39,6*26,4 mm-es álló téglalap. Az emlékérmék széle sima.

A 10 000 forintos címletű ezüst emlékpénzből tükörfényes (proof) kivitelben 3000 darab, míg a 2000 forintos címletű színesfém emlékpénzből selyemfényes (BU) kivitelben 10 000 darab készíthető.

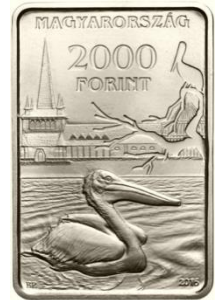
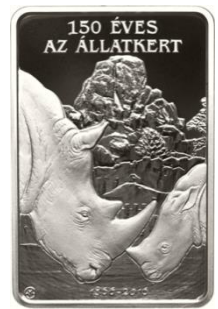
Szigetvári Vár emlékérmé

A Magyar Nemzeti Bank a „Zrínyi Miklós – Szigetvár 1566” emlékév keretében 10 000 forintos címletű ezüst emlékérmét, valamint annak 2000 forintos címletű színesfém változatát bocsátotta ki 2016. szeptember 5-én. Az emlékérmék a 2004-ben indított „Magyar várak” gyűjtői sorozat részeként jelentek meg, követve a Visegrádi, Diósgyőri, Munkácsi, Gyulai, Siklói illetve a Kőszegi Jurisics-várat. Az emlékérmék a várvédő Zrínyi Miklós és csapata hősiességének állítanak emléket, a várkapitány híres kirohanásának 450. évfordulóján. Az emlékérmék különlegessége, hogy az MNB-s kibocsátások történetében most először a mikro méretű írás díszítőelemként, különleges felületi struktúrával gazdagítja az érmekepet.

Mindkét emlékpénz azonos érmekeppel jelent meg, csak az értékjelzés különbözik címletenként. Az előlap fő motívuma a kezében buzogányt és kardot tartó Zrínyi Miklós páncélatban megjelenített alakja, melytől jobbra a „ZRÍNYI MIKLÓS” és a „SZIGETVÁR VÉDŐJE” felirat olvasható. Itt találhatóak továbbá a kötelező érmekepi elemek is: a „MAGYARORSZÁG” felirat, a 10 000 illetve a 2000 forint értékjelzés, a különleges mikroírással készült biztonsági elemet tartalmazó „BP.” verdejel, valamint a „2016” kibocsátási évszám.

Az érme hátoldalán a Szigetvári vár déli oldalának ábrázolása látható, előtérben a hajdanvolt csatatér a dédunoka Zrínyi Miklós Szigeti veszedelem című művének mikro méretű írással megjelenített részletével, amelyben Zrínyi a kirohanásra buzdítja vitézeit:

„MA, VITÉZEK, ÉLTÜNKET EL KELL VESZTENI, ÉS MA MINDEN PRÓBÁNKAT LEPECSÉTÖLNI. MI VITÉZÜL ÉLTÜNK, VITÉZÜL MEGHALJUNK, TISZTES-SÉGET NEVÜNKRE SZÁLLÍTUNK, MAI NAP SZÉPÉTI MINDEN ELMÚLT DOLGUNK. NEM

HURCOL BENNÜNKET POGÁNY EB PÓRÁZON, NEM VISZ MINKET CSÁSZÁR KÖTVE TRIUMFUSON; VÉGSŐ ÓRÁNKON IS AZ TÖRÖK ROMOLJON, LÁSSA, KERESZTYÉNNEL HOGY AZ ISTEN VAGYON. MIVEL AZ TŰZ MIÁTT ITT NEM MARADHATUNK, MIHENT ISTEN ENGEDI AZ HAJNALT LÁTNUNK, KIMENJÜNK AZ VÁRBUL, ÉS OTT MEGMUTASSUK: KIK VOL-TUNK ÉLTÜNKBEN, MOST IS AZOK VAGYUNK.” IGY MONDA NAGY ZRÍNI, S AZ EGÉSZ VITÉZEK ÖRÖMMEL MONDÁSÁHOZ VALÁNAK KÉSZEK. SZÁLL MÁRS MINDENIKBEN, S AZ Ő VITÉZ SZEMEK BÁTORSÁGBAN VILLÁMNAK, MINT GYÉMÁNTKÜVEK. HANGAS ZÖNDÜLÉS LÉN AZ VITÉZEK KÖZÖTT, MINT MIKOR KEMÉNY SZÉL MEGFÚJA AZ ERDŐT. MINDENIK CSAK ALIG VÁRJA AZT AZ ÜDŐT, AZ MIKOR ISTENHEZ BOCSÁTHASSA LELKÉT.”

Az idézet felületi struktúráként való megjelenítése unikum a jegybanki emlékérmekibocsátás történetében. Az emlékérmeket Szanyi Borbála tervezte, mesterjegye a hátoldalon, a vár ábrázolásába ágyazva található.

A 10 000 forintos címletű emlékérmé 925 ezrelék finomságú ezüsből készült, súlya 31,46 gramm. A 2000 forintos címletű színesfém változat réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetéből készült, súlya 30,8 gramm. A két érmetípus mérete azonos, átmérője 38,61 mm, széle recézett.

A 10 000 forintos címletű ezüst emlékpénzből tükörfényes (proof) kivitelben, a színesfém változattól selyemfényes (BU) kivitelben 5-5000 darab készíthető.

Emlékerme-kibocsátás Széchenyi István születésének 225. évfordulóján

A Magyar Nemzeti Bank Széchenyi István születésének 225. évfordulója alkalmából 20 000 forintos címletű ezüst emlékérmét, valamint annak 2000 forintos címletű színesfém változatát bocsátotta ki 2016. szeptember 21-én. Az ezüst emlékérmé címlete és mérete ugyancsak újdonság a forint emlékérmék között, ez az eddigi legnagyobb ezüst emlékérmé.

Mindkét emlékpénz azonos érmeképpel jelent meg, csak az értékjelzés különbözik címletenként.

Az emlékérmé előoldalán fő motívumként az általa alapított Magyar Tudományos Akadémia épülete jelenik meg, előterében parkrészlet és Engel József Széchenyi István szobrának ábrázolása látható. Az előoldalon találhatóak továbbá a kötelező érmeképi elemek is: a „MAGYARORSZÁG” felirat, a 20 000 illetve a 2000 forint értékjelzés, a különleges mikroírással készült biztonsági elemet tartalmazó „BP.” verdejel, valamint a „2016” kibocsátási évszám.

Az emlékérmé hátoldalán a középmezőben Széchenyi István félalakos ábrázolása látható, háttérben az első magyarországi vasútvonal menetrendjének részletével, felette egy gőzmozdony ábrázolásával. A háttérben megjelenő motívum arra utal, hogy Széchenyi az 1848-ban megalakult Batthyány-kormány közlekedési minisztereként kidolgoztatta hazánk első országos vasúthálózatának tervét. Az emlékérmé-kibocsátás apropóját a felső félköriratban olvasható „225 ÉVE SZÜLETETT SZÉCHENYI ISTVÁN” felirat világítja meg. Az emlékérmét Fritz Mihály tervezte, mesterjegye a hátoldal jobb alsó szélén található.

A 20 000 forintos címletű emlékérmé 925 ezrelék finomságú ezüsből készült, súlya 77,76 gramm. A 2000 forintos címletű színesfém változat réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetéből készült, súlya 66,9 gramm. A két érmetípus mérete

azonos, átmérője 52,5 mm, széle egyedi – Széchenyi István születési évére utaló – osztásban recézett.

A 20 000 forintos címletű ezüst emlékpénzből tükörfényes (proof) kivitelben, a színesfém változatból selyemfényes (BU) kivitelben 5-5000 darab készíthető.

8. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás

A pénzforgalom biztonsága és hatékonysága

Pénzforgalmi állásfoglalások és ellenőrzések

A harmadik negyedév során a jegybank közigazgatási- és ügyfélmegkeresések alapján tíz pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki. Egy esetben európai uniós irányelv hazai jogrendbe történő átültetésével kapcsolatban került sor pénzforgalmi szempontú véleményadásra, egy esetben természetes személytől érkezett tájékoztatás kérés, nyolc esetben pedig intézményi eredetű megkeresések alapján adott állásfoglalást vagy szakmai véleményt az MNB.

2016 harmadik negyedévben pénzforgalmi ellenőrzés tárgy körben három új hatósági eljárást indított a jegybank, illetve hét korábbi eljárás került lezárásra. A lezárt vizsgálatok közül hat esetben intézkedések előírásával végződött az ellenőrzés, amelyek közül egy esetben összesen 4 millió forint értékben hatósági bírság kiszabására is sor került.

A harmadik negyedévben kihirdetésre került az alapszámlához való hozzáférésről, az alapszámla jellemzőiről és díjazásáról szóló 262/2016. (VIII. 31.) kormányrendelet, valamint a fizetési számla váltásáról szóló 263/2016. (VIII. 31.) kormányrendelet. Ezen jogszabályok ellenőrzése új feladatként került az MNB, illetőleg ezen belül a Pénzügyi Infrastruktúrák Igazgatóság hatáskörébe. Az MNB kiemelt prioritásként kezeli e jogszabályok betartását, amihez a szükséges előzetes felkészülést az illetékes szakterület elvégezte.

Pénzügyi infrastruktúrák

Konzultáció az azonnali fizetési rendszer bevezetése által érintett piaci szereplőkkel

Az MNB Pénzügyi Infrastruktúrák Igazgatóság – az Informatikai Igazgatósággal, a Bankműveletek Igazgatósággal és a GIRO Zrt-vel együttműködve – elkészítette az azonnali fizetési rendszer megvalósítási lehetőségeit bemutató koncepcióanyagot, amelyről az érintett piaci szereplők széles körével zártkörű konzultációt folytatott. A konzultáció során számos szereplőtől érkeztek visszajelzések és javaslatok a tervezett fizetési rendszer működésével, szabályrendszerével, valamint a megvalósítás módjával kapcsolatban. A Pénzügyi Infrastruktúrák Igazgatóság feldolgozta a konzultációra érkezett visszajelzéseket és ezek figyelembe vételével jelenleg folyamatban van a működési modell véglegesítése. Ennek keretében szükséges meghatározni a tranzakciók azonnali fizetési rendszerben való lebonyolításának főbb üzleti és technikai szabályait, a rendszerben történő elszámolásnak, kiegyenlítésnek és likviditáskezelésnek a részleteit, valamint azonosítani kell a szolgáltatás biztonságos és hatékony működését biztosító szabályozási változtatásokat. A működési modellre vonatkozó végleges javaslat várhatóan 2016 végére készül el, a rendszer létrehozásához szükséges fejlesztések pedig ezt követően indulhatnak el mind a központi infrastruktúrák mind pedig a pénzforgalmi szolgáltatók oldalán.

Elektronikus fizetésekhez kapcsolódó biztonsági követelmények kialakítása

Az MNB fizetési rendszerek felügyelését ellátó területének szakértői részt vettek az Európai Központi Bank (EKB) és az Európai Bankfelügyeleti Hatóság (EBA) által közösen irányított kísértékű fizetések biztonságával foglalkozó SecuRe Pay fórum huszadik plenáris ülésén, amelynek témája - a 2015-ben felülvizsgált fizetési szolgáltatások irányelv (PSD2) értelmében – az elektronikus fizetésekhez kapcsolódó erős ügyfél hitelesítés

és kommunikáció kialakítását biztosító szabvány tervezet⁶ egyeztetése volt. Az EBA által 2016. augusztus 12-én nyilvánosan közétett tervezetről az MNB felvigyázással foglalkozó munkatársai - a Bankszövetség közreműködésével - szakmai előadást tartottak a kereskedelmi bankok képviselői részére, ahol a vonatkozó PSD2 által biztosított felhatalmazással összefüggésben ismertették a rendelet követelményeit, valamint felhívták a pénzügyi intézmények figyelmét arra, hogy október 12-ig lehetőségük van megtenni észrevételeiket az Európai Bankfelügyeleti Hatóság felé.

Lezajlott a KELER-KSZF EMIR szerinti engedélyének éves felülvizsgálata

A KELER KSZF-nek, mint az Európai Unió belüli központi szerződő fél tevékenységet ellátó intézménynek az EMIR7-nek való megfelelés biztosítása érdekében 2014-ben egy újraengedélyezési folyamaton kellett átesnie, amit egy nemzetközi tagokból álló engedélyező kollégium végzett el. Az EMIR előírásai alapján a KELER KSZF-nek folyamatosan meg kell felelnie a követelményeknek, amelyet az engedélyező kollégium évente legalább egyszer személyesen felülvizsgál, emellett pedig rendszeresen értesíteni kell minden olyan jelentős működési változásról, amely érinti az engedélyezett tevékenységet. A 2016. évi felülvizsgálatra szeptemberben került sor, melynek eredményeként a kollégium megállapította, hogy KELER KSZF működése továbbra is megfelel az EMIR előírásainak. A KELER KSZF kollégiumában az MNB-n és az Európai Értékpapírpiazi Hatóságon (ESMA) kívül olyan országok hatóságai is részt vesznek, amely országokból résztvevője van a KELER KSZF-nek, így az ír, a belga, valamint az angol pénzügyi felügyeleti hatóság is képviselte magát.

Egyéb információk

A csoportos beszedésekkel és átutalásokkal kapcsolatos visszaélések felmérése

Az Európai Központi Bank kezdeményezésére a Magyar Nemzeti Bank közreműködésével 2016 szeptemberében konzultáció indult a csoportos beszedésekkel és átutalásokkal kapcsolatos visszaélések ismérveinek, illetve a mögöttes indítékainak felmérésére. Az információk anonimizált módon, kérdőívek formájában kerültek összegyűjtésre, melyek feldolgozását az Európai Központi Bank a későbbiekben fogja elvégezni.

Pénzforgalommal és fizetési rendszerekkel kapcsolatos publikációk

Augusztus 29-én a Magyar Nemzeti Bank publikálta az Önfinanszírozási Program bevezetése óta eltelt két év tapasztalatait összefoglaló kötetét, melynek összeállításában az MNB Pénzügyi Infrastruktúrák Igazgatósága is részt vett. Az Igazgatóság munkatársai által készített elemzés rámutat, hogy az MNB irányadó eszközeinek 2014. augusztusi átalakításával a pénzforgalmi likviditás jelentős része kikerült az elfogadható jegybankképes fedezetek köréből, a választható tartalékráta eltörlése pedig számos kereskedelmi bank számára csökkentette a pénzforgalom lebonyolítására szolgáló számlaegyenleget. A jegybanki lépésekhez való hatékony banki alkalmazkodás eredményeként azonban a pénzforgalom számára rendelkezésre álló likviditás már 2015 év végére újból elérte a 2014 augusztusát megelőző szintet, így a szereplők által is biztonságosnak tartott likvid állomány ismét stabilizálódott. Az elemzés részletesen bemutatja, hogy milyen módon alkalmazkodtak a fizetési rendszer szereplői az Önfinanszírozási Program egyes lépéseire, és hogy az egyes fontosabb pénzforgalmi likviditási mutatószámok hogyan alakultak az intézkedéssorozat következtében.

⁶ Regulatory Technical Standard on Strong Customer Authentication and Common and Secure Communication

⁷ Az OTC derivatív ügyletekről, központi szerződő felekről és kereskedési adattárházakról szóló Európai Uniói rendelet.

9. Az MNB statisztikai tevékenysége

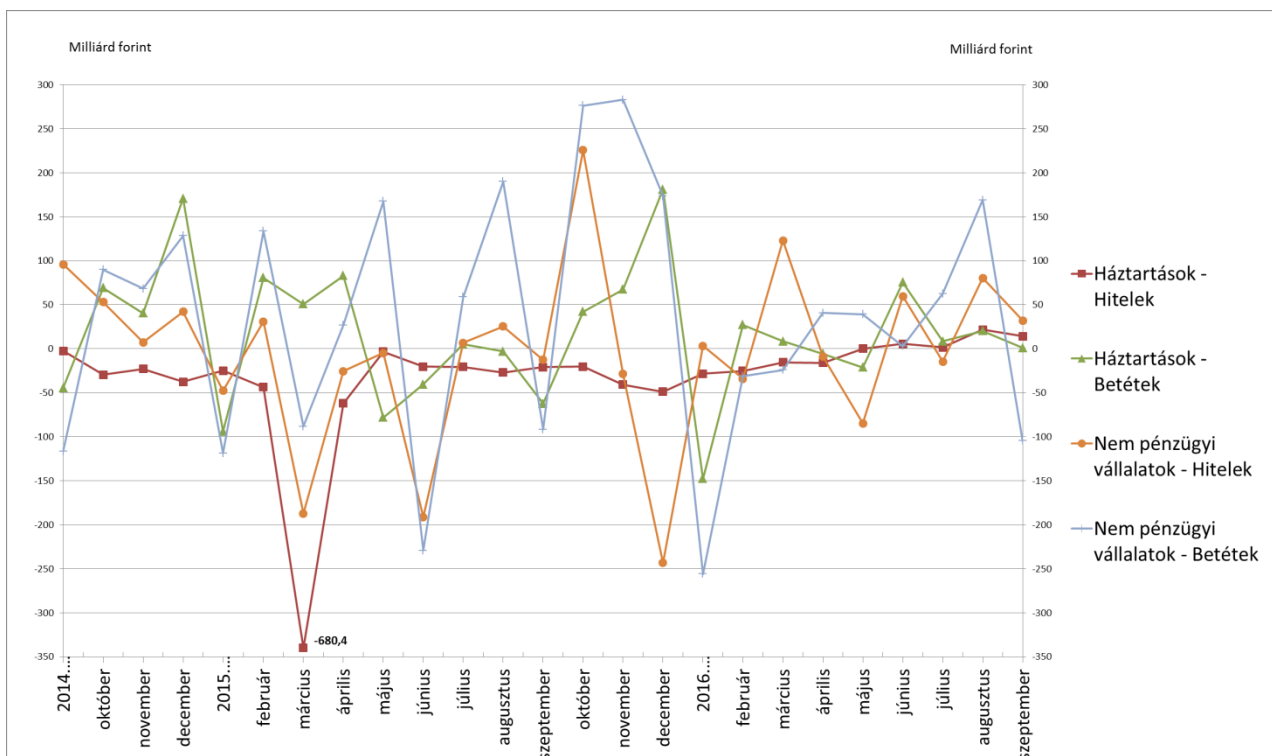
Monetáris statisztika

Az MNB havonta publikálja a hitelintézetek összevont mérlegének főbb számait. A 2016. szeptemberi adatok alapján készített statisztikák 2016. október 28-án jelentek meg.

A szezonálisan nem igazított adatok szerint a háztartások a megfigyelt három hónapban (2016. július-szeptember) nettó hitelfelvevők voltak. Összességében hiteleik állománya tranzakcióból eredően 37,5 milliárd forinttal nőtt. A szezonális hatásoktól meg nem tisztított adatok szerint a nem pénzügyi vállalatok 2016 júliusában nettó hiteltörlesztők, míg 2016. augusztus-szeptember hónapokban nettó hitelfelvevők voltak. Ezek eredőjeként hiteleik állománya csak a tranzakciókat figyelembe véve 97,5 milliárd forinttal nőtt a megfigyelt időszakban.

A szezonális hatástól meg nem tisztított tranzakciós adatok alapján a háztartások esetében nettó betételhelyezés volt megfigyelhető mindhárom hónapban. Betétállományuk összességében tranzakcióból eredően 29,6 milliárd forinttal nőtt. A szezonálisan nem igazított adatok szerint csak a tranzakciókat figyelembe véve a nem pénzügyi vállalatok esetében 2016 júliusában és augusztusában nettó betételhelyezés volt megfigyelhető, míg 2016. szeptemberben nettó betétkivonás történt. Ezen tranzakciók eredőjeként a nem pénzügyi vállalatok betétállományá 126,8 milliárd forinttal nőtt.

9. ábra: A háztartások és a nem pénzügyi vállalatok hitel- és betéttranzakciói a szezonálisan nem igazított adatok alapján*

Forrás: MNB.

* 2015. februártól kezdődően a tranzakciós értékek tartalmazzák a forintosításból és az elszámolásból eredő állományváltozásokat is, melyek döntően 2015 márciusában jelentkeztek. A forintosítást megelőző, valamint az azt követő időszakok tranzakciós adatainak megfelelő ábrázolása érdekében a 2015. márciusra vonatkozó, forintosításhoz és elszámoláshoz kapcsolódó kiugró tranzakciós értéket a grafikonokon külön jelöltük, így e pont esetében a tengely nem mutat releváns értéket.

Szintén 2016. október 28-án jelent meg a nem pénzügyi vállalati és háztartási hitel- és betétkamatlábakról szóló havi sajtóközlemény. A közzétett adatok szerint a háztartások által a vizsgált időszak alatt elhelyezett forint betéteinek átlagos kamatlába csökkent a 2016. július és 2016. szeptember közötti időszakban. A háztartásoknak nyújtott forint lakáscélú hitelek, szabad felhasználású jelzáloghitelek, valamint a személyi hitelek hitelköltség mutatója kis mértékben csökkent a vizsgált időszakban 2016. júliusról 2016. szeptemberre.

A nem pénzügyi vállalati szektor esetében a változó kamatozású vagy legfeljebb 1 éves kamatfixálású 1 milliárd euro érték alatti új forinthitelek átlagos kamatlábainál csökkenés mutatható ki, míg a forintbetétek átlagos kamatlábainál kisebb mértékű növekedés tapasztalható a vizsgált időszakban.

Felügyeleti statisztika

Az MNB 2016. augusztus 24-én publikálta a hitelintézetek 2016. II. negyedév végi prudenciális adatait.

A hitelintézetek mérlegfőösszege 2016. II. negyedévben 1,5%-kal csökkent, így a negyedév végén 32 633,3 milliárd Ft-ot tett ki. A bruttó hitelállomány 2016. II. negyedévben 0,5%-kal emelkedett, főként a külföldre nyújtott hitelek 10,8%-os, 224,8 milliárd Ft-os növekedése miatt. A nem pénzügyi vállalatok bruttó hitelállománya 1,6%-kal, a háztartásoké további 0,5%-kal csökkent a II. negyedévben.

A hitelintézetek mérlegben szereplő kitettségeinek hitelkockázati megítélése az I. félév során javult, a nemteljesítő⁸ kitettségek aránya 10,0%-ról 9,3%-ra csökkent. A 90 napon túl késedelmes hitelek aránya 2016. II. negyedévben a háztartási szektorban 17,3%-ról 16,9%-ra, a nem pénzügyi vállalatok szektorban pedig 9,1%-ról 7,6%-ra javult. A hitelintézetek 2016. I. félévben összesen 360,1 milliárd Ft adózás előtti eredményt értek el. A hitelintézetek tőkeellátottsága az előző negyedévhez képest javult.

A szektor tőkemegfelelési mutatója 20,2%-ról 20,9%-ra növekedett a II. negyedévben. A belföldi irányítású⁹ hitelintézetek mérlegfőösszeg alapú piaci részaránya 2016. I. félév végén 54,8% volt.

Az MNB 2016. augusztus 24-én publikálta a pénztárak 2016. II. negyedév végi prudenciális adatait is, míg a biztosítóit 2016. szeptember 16-án.

2016. II. negyedévben az önkéntes nyugdíjpénztárak kezelt vagyona kis mértékben nőtt az előző időszaki értékhez képest, így a II. negyedév végére 1 190,7 milliárd forintot tett ki. Ugyanakkor az önkéntes nyugdíjpénztári taglétszám tovább csökkent. Ezzel szemben az egészség- és önszegélyező pénztári intézménycsoport esetében taglétszám növekedés figyelhető meg. A magánnyugdíjpénztáraknál jelentős változás nem történt.

2016. II. negyedév végén a biztosító intézetek szerződésállománya 12 733 720 darab volt, mely az előző év azonos időszakához képest 5,2%-os növekedést mutat, ezzel párhuzamosan a II. negyedévi díjbevétel 218,8 milliárd Ft, mely 11,5%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A Szolvencia II szabályozórendszer alapján a biztosító intézetek szektorszintű szavatoló tőke feltöltöttségi szintje 212,9%, mely az SII nyitó adatszolgáltatásban jelentett 2016. január 1-jei állapothoz képest is mintegy 2,7 százalékpontos növekedést mutat.

⁸ A nemteljesítő kitettségek közé sorolandók a 90 napon túl késedelmes kitettségeken túl azon kitettségek is, amelyeknél feltételezhető, hogy a fedezet realizálása nélkül az adós nem lesz képes a kötelezettségeit szerződés szerint teljesíteni.

⁹ A részletes módszertani leírás a „Módszertani megjegyzések” 14. pontjában található.

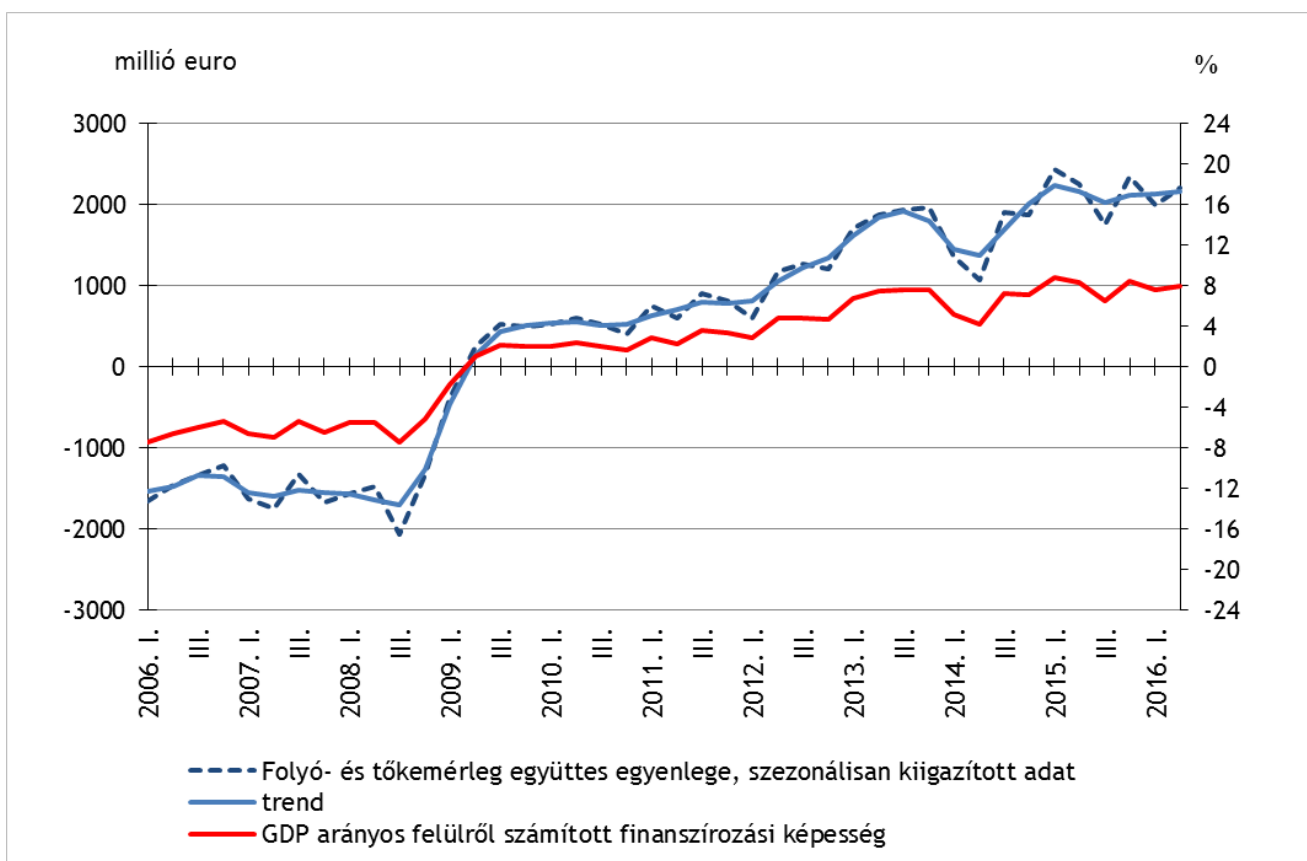
Fizetésimérleg-statisztikák

Az MNB 2016. szeptember 23-án első alkalommal publikálta a 2016. II. negyedéves fizetésimérleg-statisztikákat, valamint revideálta a 2013., 2014., 2015. éves, illetve a 2016. I. negyedéves adatokat.

2016 szeptemberétől az MNB kiegészítő adatként publikálja a külföldiek magyarországi közvetlentőke-befektetés állományának végső befektető országa szerinti bontását is, 21 hónapos követési idővel. Az új állományi országbontást a teljes állomány mellett külön a részesedésekre és az adósság típusú instrumentumokra is elérhetővé teszi az MNB a honlapján, de csak a speciális célú vállalatokat nem tartalmazó megfigyelési körre.

2016 II. negyedévében a külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség (a folyó fizetési mérleg és a tőke mérleg együttes egyenlege) kiigazítás nélküli értéke 1844 millió euro (577 milliárd forint) volt. A szezonális hatások kiszűrésével a mutató 2204 millió euro (694 milliárd forint), a negyedéves GDP 8 %-a.

10. ábra: A külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség millió euróban (bal tengely) és a negyedéves GDP arányában (jobb tengely)

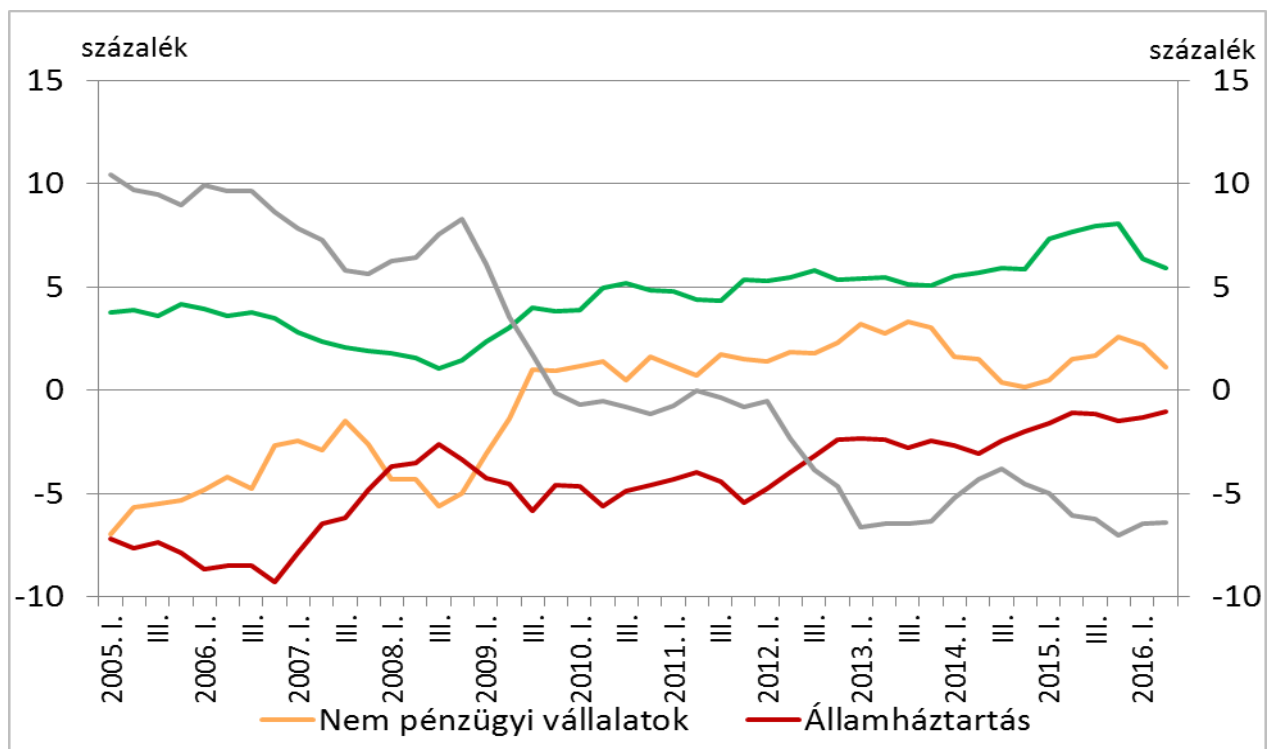
Forrás: MNB.

2016. június végén a jegybanki tartalékok értéke 24,8 milliárd euro volt. A közvetlentőke-befektetésen belül elszámolt adósságot nem tartalmazó nemzetgazdasági nettó adósságállomány 2016. június végén 25,0 milliárd euro (az utolsó négy negyedéves GDP arányában 23,1 %) volt.

Pénzügyi számlák

Az MNB 2016. október 3-án jelentette meg a 2016. második negyedévre vonatkozó teljes körű pénzügyi számláit, amely a 2016 augusztusában megjelent előzetes államháztartási és háztartási számlák véglegesítése mellett bemutatta a pénzügyi és nem pénzügyi vállalatok, a non-profit intézmények, valamint a külföld pénzügyi számláit is. Ennek alapján az államháztartás nettó finanszírozási igénye 2016 második negyedével záruló elmúlt egy évben a GDP 1,0 százalékát tette ki. A háztartások nettó finanszírozási képessége a GDP 5,9 százaléka volt ugyanebben az időszakban. A pénzügyi számlák adatai szerint a nem pénzügyi vállalatok nettó finanszírozási képessége a GDP 1,1 százalékát, a külföld nettó finanszírozási képessége pedig a GDP -6,4 százalékát érte el 2016 második negyedével záruló egy évben.

11. ábra: A fő szektorok nettó finanszírozási képessége a GDP százalékában
(utolsó négy negyedév egyenlege/utolsó négy negyedév GDP-je)

Forrás: MNB.

A teljes körű pénzügyi számlák publikálásával egyidejűleg az MNB a Központi Statisztikai Hivatallal és a Nemzetgazdasági Minisztériummal együttműködve elkészítette az Európai Bizottság számára kiküldendő EDP- (excessive deficit procedure – túlzothiany-eljárás) jelentést, amely az államháztartás hiányára és adósságára vonatkozóan tartalmaz statisztikai adatokat. Az intézmények közötti munkamegosztás alapján az MNB az államadóssággal és az államháztartás finanszírozásával kapcsolatos adatszolgáltatást végzi. Az államháztartás bruttó, névértékes adóssága az EDP-jelentésben közölt adatok szerint 2015 végén a GDP 74,7 százaléka volt (25 402 milliárd forint). Az adósságot 2015-ben 95 milliárd forinttal növelte a forint ártékelődése és 784 milliárd forinttal a nettó hitelfelvétel.

A jegybanki információs rendszer

2016 III. negyedévében jogszabályi változások, a makroprudenciális elemzési, valamint fogyasztóvédelmi adatigények miatt két alkalommal módosításra kerültek egyes, a jegybanki információs rendszerhez adatszolgáltatásokat előíró 2016. évi MNB rendeletek¹⁰.

2016. szeptember 28-tól megkezdődött a 2017. évi, a jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen a Magyar Nemzeti Bank alapvető, valamint felügyeleti feladataihoz kapcsolódó MNB rendelet-tervezetek külső véleményeztetése. Az adatszolgáltatási rendeletek véglegesítése folyamatban van.

¹⁰ A jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen a Magyar Nemzeti Bank alapvető feladatai ellátása érdekében teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 50/2015. (XII. 9.) MNB rendelet módosításáról szóló 33/2016. (VIII. 8.) MNB rendelet;

A pénz- és hitelpiaci szervezetek által a jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen a Magyar Nemzeti Bank felügyeleti feladatai ellátása érdekében teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 51/2015. (XII. 9.) MNB rendelet módosításáról szóló 38/2016. (IX. 29.) MNB rendelet.

IDŐKÖZI JELENTÉS

2016. november 25.

Nyomda: Prospektus–SPL konzorcium

8200 Veszprém, Tartu u. 6.

